

ÉLETTÜNK

XVII. évf. 9. szám (17. Jahrg. Nr. 9)

Az európai magyar katolikusok lapja

1985 szeptember

HARANGOZÓ FERENC:

Az Egyház és Fekete Afrika

II. János Pál pápa 27. lelkipásztori körútján 11 nap alatt hét országot látogatott meg, főleg Közép-Afrikában: a valamikori német gyarmatokat, Togot és Kamerunt, az Elefántcsontpartot, a közép-afrikai köztársaságot, Zairét, Keniát és Marokkót. Marokkó az utolsó napra, augusztus 19-re maradt, amikor öt órán át találkozott az egyik legjelentősebb izlám állam királyával, Hassan-nal és százezres lelkesen éljenző muzulmán tömegekkel.

Az afrikai „fekete államok” látogatása lelkipásztori szempontból végtelenül fontos. Fekete Afrika az utóbbi évtizedekben mind vallási, mind politikai szempontból óriási változáson ment át. 1980-ig katolikusainak száma 66 millióra emelkedett: 2000-ben 175 millióra emelkedik számuk. 1952-ben még csak két fekete püspökük volt, ma már 300 a számuk. Európában még 1960-ban 51 % volt a katolikusok száma; ma a harmadik világban él a katolikusok többsége: 60 %, a 850 millióból 500 millió. — A világban lévő 2700 püspökségből Európára már csak 753 esik. A 152 bíborosból a túlnyomó többség még fehér, de itt is 50 a színes.

Az Egyház a közeljövőben óriási problémák és változások előtt fog állni. Az első: a katolicizmus már nem többségében európai vallás. A második az idegenné válás, vagy modern kifejezéssel: „inkulturáció” veszélye. Új fajok, új kultúrával, új társadalmi és családi viszonyokkal kerülnek lassan többségbe az Egyházban. Ez nem maradhat lényeges külső és belső változás nélkül. Ezek a változások nemcsak a liturgiát érintik: a korális ének és zenekultúra összegyűjtethető a néger dob és tam-tam zenével; a vallási kultusszal együttjáró vallási táncokkal is, de a veszély inkább ott van, hogy a centrális és dogmatikus katolikus vallás a változásokra és újításokra sokkal érzékenyebb és így az idegenné válás, inkulturáció veszélye sokkal nagyobb, főleg a hit tartalma és értelmezése körül és morális téren.

II. János Pál pápa ezt jól látja és ezért minden afrikai államban ezekre tért vissza. A családi életre, a poligámia veszélyére, amit már ma nehéz elkerülni az afrikai katolikusoknál; a cölibátusra, a házasság és a családi élet egységére, a munkafegyelmre és a munka szeretetére.

Több afrikai államban a rohamos katalizálás mellett hiányos a papi utánpótlás. Nyomasztó sok afrikai államban a szegénység. Az ifjúság nagy része jövő nélkül áll. Az új államok, megszabadulva a kolonizációtól, a legtöbbször elszegényedtek, az ifjúság sokkal nehezebb helyzetben van ma, mint apáik voltak. — Az Egyház a közeljövőben drámai választások és változások előtt állhat. Ezt mind jól tudja a Szentatya. A 2. Vatikáni Zsinat missziós dekrét-

tumában ez áll: „A keresztény élet minden kultúra szelleméhez és sajátosságához igazodik majd.” — Ez az igazodás nagy bölcsességet, sok-sok türelmet és alkalmazkodókészséget kíván. A kereszténység kétezer év alatt különféle fajú népeket, kultúrákat békített és egyeztetett össze. Az új feladat, ami

SZÜZ MÁRIA SZÜLETÉSE

Dorfmeister István (1725 — 1797) festménye a restaurálás alatt lévő ötvöspusztai templom főoltárán

előtt áll, sem lesz könnyebb. Egy fekete pap Keniában eredetien, de találóan így jellemezte a különbséget az európaiak és az új népek vallásigénye között: „Ti fehérek a vallást úgy kezelitek, mint valami vasárnapi ruhát. Minekünk a vallás a bőrünkhöz tartozik.”

A Szentatya a jövő fejlődésében nemcsak veszélyeket lát, mint sok pesszímista egyházi férfiú. Akik Őt jól ismerik, tudják, hogy új lehetőséget, új életet vár ezektől az új népektől, akik Krisztus Egyházában arra hivatottak, hogy ha egyes népek, társadalmi osztályok, és civilizációk elfáradtak, az új népek mindig új szint, új vérkeringést, új életet jelentenek. Ezért is közeledik olyan természetes optimizmussal, szeretettel és megértéssel hozzájuk és ha valaki, akkor ez a lengyel pápa, akinek az élete a különféle fajú, felfogású, vallásos és ateista emberrel való érintkezésben folyt le, az a Gondviselés-szerű pápa, akinek ez a világtörténelmi szintézis jutott osztályrészül.

Egy Istent imádunk

Augusztus 19-én a pápa, visszafelé Casablanca-ban, öt órára útját megszakította Hassan marokkói király meghívására, akivel a látogatást Rómában beszélte meg. Ez volt egy római pápa első hivatalos látogatása az Iszlám földjén. Ezért történelmi jelentőségű.

A kereszténység évezredek halálos ellenfele, az iszlám, a kora középkorban Nyugatról a Gibraltáron és Spanyolor-

szágon keresztül próbálta összeroppan-tani 752-ben a keresztény Nyugatot. 700 évre rá, 1453-ban, Keletről, Bizáncot elfoglalva, tört előre egészen az Al-Dunáig Nándorfehérvárig, ahol Hunyadi János állította meg.

Utolsó kísérlete 1683-ban, Bécs sikertelen ostromával és 1686-ban, Buda-

vár felszabadulásával tört meg. Ezután állandó visszavonulás az Al-Duna mögé, egészen a Balkán-háborúig a 19. század második felében, amikor a félhold hatalma végleg letűnt.

Napjainkban 850–900 millió követőjével az iszlám a második leghatalmasabb vallás a világon. A nagy lélekszám mellett az iszlám öntudatbredésének és előretörésének az idejét éljük. Ehhez segítette a központi, egy tömbbe való elhelyezkedése Közel-Keleten és Közép-Keleten, és a föld folyékony aranyának, az olajnak a birtoklása, amit Allah olyan bőkezűen ajándékozott nekik. „Motamar Izlámi”, a világmuzulmánosság legfőbb szervezete, így formulázta meg az iszlám magáraébredés célját: „Újra elfoglalni a nekik járó uralkodó helyet a történelemben!”

Ez az előretörés három irányban történik: Az első: újraiszlámítani, azaz öntudatosítani az arab világhoz tartozó államokat; a második: fokozódó terjeszkedés Ázsiában és Afrikában a nemiszlám népeknél; a harmadik: gazdasági és népi terjeszkedés Nyugat-Európában.

Igy például Angliában 1945-ben csak egy mosé volt, 1970-ben a számuk már 200 körül van. A Német Szövetségi Köztársaságban ugyanakkor 150. Ma Európában 6 millió szigorúan vallásos muzulmán él, sokgyermekes családok, szigorúan követve nemcsak vallási, de családi és erkölcsi életükben is a Korán előírásait. Nemrég jelentette ki Khadhafi Ruandában a következőket: „Afrika

(Folytatás a 3. oldalon)

FRANK MIKLÓS:

Veni sancte...

Az autópályák és országutak megint egyszer fellélegezhetnek: a minden nyáron előbb északról délre, aztán délről északra végighömpölygő „bádög-áradat” keresztülvonult rajtuk. A családtagok — a vakáció után ki felüdülten, ki hullafáradtan — neki állnak az új munka- és iskolaév adta feladatoknak. Ha az esztergapad, az íróasztal, a tanterem nem is tölti el a „pácienseket” kitörő lelkesedéssel, legalább szabad visszagondolni az Adria-part finom fehér homokjára, a tenger sós vizére, vagy a hegyi legelők puha pázsitjára s a kék ormok közből kirajzolódó sziluettjére.

Ha visszaemlékszem a magam iskolás éveire, nem mondhatom, hogy az iskolakezdet égigérő ujjongást váltott volna ki belőlem. Ilyenkor édesapám beinvitált a szobájába és felhívta a figyelmemet olyan „idegen” szavak pontos jelentésére, mint a szorgalom, a kötelességtudás, emlékeztetett a múlt tanév egyes kevésbé ragyogó osztályzataira, és főleg azt kötötte a lelkemre, hogy el ne pepecseljem az időmet, mert az elvesztetett időt nem lehet pótolni. Inkább csak azt akartam mondani, hogy megértem, milyen érzésekkel kezd neki a legtöbb nebuló egy új tanévnek és, hogy együttérzek velük. És azzal is tisztában vagyok, hogy a legszebb elhatározások és jófeltételek legkésőbb hat héten belül már feledésbe mennek... De éppen ezeknek a tényeknek és adottságoknak tudatában leszögezhetünk néhány megállapítást, amit — gondolom — bárki elfogadhat. Az első így hangzik: a tanulás, a megoldás — néhány kivételtől eltekintve — senki számára sem szórakozás. Ellenkezőleg, komoly megerőltetés. De nem azért, mert a tanulni való nem megy be a fejünkbe, hanem, mert nem megy be a magától. És itt a bökkendő. Ha tehát valaki mégis veszi magának a fáradságot — és ez a második megállapítás, melyben mindenki egyetérthet velem — akkor valami bajtja, valami indítja rá: egy indító ok. Ok nélkül senkisésem fogja magát megerőltetni.

A gondolatmenet harmadik lépése már nem ilyen egyszerű. Megfogalmazásához az a tapasztalati tény vezet, hogy az indító okok, amelyek valakit arra képesítenek, hogy akadályokat elhárítson, nehézségeket legyőzzön, egyénenként változnak. Nincs tehát mindenkire érvényes patent-recept, nincs varázsige, egyfajta hókusz-pókusz, melyet elég kimondani, hogy a mindeddig tanulás-izonyban szenvedő lurkó egyik pillanatról a másikra lelkes biflázóvá alakuljon át. Az erkölcsi prédikációk önmagukban ritkán elegendők; nem célravezető a „motorkeverékpáros álmok” felkeltése vagy más hasonló ígérgetés sem. Teljességgel elhibázottnak tartom a „majd megmutatom én neked, te bűdös kölyök” kezdetű drámai monológokat is. A motívumokat a szülőknek és cse-

(Folytatás a 2. oldalon)

PROF. DR. MEHRLE TAMÁS OP.:

A Bultmann-féle föltámadási mítosz tarthatatlansága

Bultmann, mint már mondtuk, Jézus föltámadásában nem lát egyebet, mint egy mítoszt, vagyis: Az apostolok Jézus halálakor hitükben megrendültek, de Péter aztán ismét hinni kezdett és a többiek is hitükben megerősítette. Merően egzisztenciálisan hittek az apostolok, minden külső, objektív támaszpont nélkül: hitték, hogy Jézus a Messiás. Hogy a nép könnyebben elfogadja ezt a hitet, az üres sír és a jelenések képeibe öltöztették és így megalkották a föltámadás mítoszt.

BULTMANN ELMÉLETE ELLENTMOND AZ ÚJSZÖVETSÉGI TANÍTÁSNAK

Bultmann szerint Jézus nem a valóságban, hanem az apostolok hitében támadt fel. Ez a felfogás azonban homlokegyenes ellentétben van az újszövetségi tanítással, az egész ősegyház hitével. Ha egyáltalán van egy alapigazság, mely az egész újszövetségi szentírást áthatja, akkor az Jézus föltámadásának a hite. Mint már említettük, a

VENI SANCTE...

(Folytatás az első oldalról)

metének közösen kell — egy baráti hangú beszélgetés keretében — megtalálniuk. A mai fiatalokat nem annyira az egyéni boldogulás anyagi szempontjai (karrier, jobb kereseti lehetőségek), hanem egyéniség kibontakozása, a megérvés, az önállóan gondolkodó felnőtté válás érveit foglalkoztatják. A felelősség az emberiség jövőjéért, a világ sorsáért, az elkötelezettség az éhség, a nyomor megszüntetése, a környezet védelme, a leszerelés és a békés együttélés elősegítése érdekében, olyan témák, melyek még a különben nehezen kezelhető számú számára sem közömbösek. És épp a mai fiatalokban sok olyan tulajdonság van, amelyre építeni lehet: az őszinteség, a becsületesség, a hűség, a felelősségtudat — miért ne lehetne ezekre appellálni? Azt tapasztaltam, hogy az ilyen természetes értékeket a fiatalok komolyan veszik. S ha már a komolyságot említjük, ne feledjük: ma már a tízévesekkel is lehet komolyan beszélni, partnerszámba venni őket és ezt talán el is várják az embertől.

Mindez persze csak a kiindulópont, a bázis, amelyre építhetünk, s amelyre Isten is épít, amikor kegyelmével embert formál az iskolapadokban gürülő gyermekökből. Őt ne hagyjuk ki épp az év elején, a kezdeten. A Veni Sancte, a tanévkezdeti fohászkodás az Isten megvilágosító, támogató, vigasztaló, szívet melegítő lelkéhez, annak felismerése, hogy bármibe fogjunk is, mindig „kettőn áll a vásár“, hogy Isten és ember együttműködése minden termékeny munka záloga. — Pilinszky János (†1983) néhány mondata feltárja a mélységeket, melyek e gondolat mögött rejlenek:

„... a Veni Sancte hangulat... egész életemre elkísért, nem dátumhoz kötve, hanem mindenféle munkám kezdetén. Mert a kisdíák, aki a templompadban kuporogva kéri Isten megvilágosító kegyelmét, nem sokban s talán semmiben sem különbözik a férfitől, aki munkája fölé hajol, s az öregtől, aki élete mélysegei fölött most már az egész értelmére figyel elcsöndesedő szívével.“

Veni Sancte Spiritus, jöjj hát indító Lélek, ne hagyd, hogy elvesztegessük az életünket!

legrégibb újszövetségi iratokban megtaláljuk Krisztus föltámadására való, szinte hitvallásszerű hivatkozást. Mivel bizonyítja Bultmann, hogy az apostolok hite teremtette a föltámadás mítoszt? Az apostolok és tanítványok halála utáni hangulatát jól fejezik ki az emmauszi tanítványok. A hozzájuk szegődő Jézusnak — kit nem ismernek fel — elpanaszolják bánatukat. A názáreti Jézus „szóban és tettben nagyhatású próféta volt Isten és az egész nép előtt. Főpapjaink és előljáróink halálra ítélték és keresztre feszítették. Mi viszont azt reméltük, hogy ő fogja megváltani Izraelt“ (Lk 24,19—21). Jézus halála tehát bizonyíték volt számukra, hogy tévedtek, hogy nem Jézus a megváltó. Csak miután fölismerték őt, hittek megint benne. Vagy vegyük „hitetlen“ Tamás esetét. Tamás nem akarja elhinni a többieknek, hogy Jézus föltámadt. „Hacsak nem látom kezén a szegek nyomát és ujjammal a szegek helyét nem érintem, kezemet pedig oldalába nem teszem, nem hiszem“ (Jn 20,25). Jézus ismét megjelenik az apostoloknak. Ez alkalommal Tamás is köztük van. Jézus Tamáshoz fordul: „Tedd ide ujjadat és nézd a kezemet. Nyújtsd ki kezdet s tedd az oldalamba. És ne légy hitetlen, hanem hívő“ (Jn 20,27). Csak miután Tamás így meggyőződhetett Jézus jelenlétéről, kiált fel: „Én Uram, én Istenem!“ (Jn 20,28).

Az Írás szerint tehát az apostolok nem azért vallották a föltámadást, mert hittek, hanem azért hittek, mert meggyőződtek Jézus föltámadásáról. Így amikor egy másik alkalommal Jézus megjelenik tanítványainak és azok félnek, mert kísértetet vélnek látni, azt mondja nekik: „Nézétek kezemet és lábamat! Én vagyok. Tapintsatok meg és lássátok! A szellemnek nincs húsa és csontja, mint nekem“ (Lk 24,39—40). Mivel bizonyítja tehát Bultmann elméletét? A Szentírásra, amit látjuk, nem hivatkozhatik. Elméletét csak arra a meggyőződésére építi fel, hogy csodás események nem léteznek, holtak nem támadnak életre!

BULTMANN TEÓRIÁJA NEM EGYEZTETHETŐ ÖSSZE AZ APOSTOLOK MENTALITÁSÁVAL

A mítosz-alkotás egyáltalán nem felel meg az apostolok és tanítványok észjárásának, mentalitásának. Nem voltak apriorisztikusan gondolkodó intellektualisták, akik egy elmélet kedvéért elvesztik kapcsolatukat a reális világgal. Józan, inkább földhöz kötött, egy-két kivétellel inkább tanulatlan emberek voltak. Csak azt hitték, amiről meggyőződtek. Nem állítottak fel hatalmas bölcséleti elméleteket. Ha maguk gondolták volna ki a föltámadás mítoszt, azt meg is mondták volna és egészen másképpen beszéltek volna róla. Korintusban voltak egyesek, akik Bultmannhoz hasonlóan ideológiai okból támadták a holtak feltámadását. Alighanem a platóni filozófia hatására nem tartották kívánatosnak az anyagi testnek a föltámadását. Szent Pál szemükre veti következetlenségüket: „Ha tehát azt hirdetjük, hogy Krisztus föltámadt halottaiból, hogyan állíthatják néhányan közületek, hogy nincs föltámadás? Ha nincs föltámadás, Krisztus sem támadt föl“ (1Kor 15,12—13). Nem azt mondja: a test föltámadása úgys

csak mítosz, fontos, hogy ti lélekben támadjatok fel, lényeges csak a léleknek Krisztushoz való állása, ragaszkodása! Nem ezt mondja, ellenkezően még nagyobb erővel hangoztatja Krisztus feltámadását.

Ebben rejlik véleményünk szerint a bultmanni teóriának az alapgyengesége. Tegyük föl, hogy az apostolok Jézus föltámadásának a mítoszt akarták megalkotni. Nem kellett volna-e nekik ebben az esetben megmondani vagy megsejtenni hallgatóikkal, hogy csak mítosztól van szó? A Jelenések Könyve tele van titokzatos szimbólumokkal, de mindez úgy van leírva, hogy az ember azonnal látja, hogy szimbólumokról van szó. De nem így beszél a Szentírás Jézus föltámadásáról. Úgy írja le a föltámadást, hogy józanul nem is lehet másra gondolni, mint igazi eseményre, melynek az apostolok tanúi voltak. Tegyük fel, hogy az apostolok a föltámadás mítoszt akarták megalkotni és aztán észrevették, hogy a hívek szószerint értik a mítoszt és igazi feltámadásra gondolnak. Nem kellett volna nekik ekkor felhívni a hívek figyelmét, hogy sajnálatos félreértésről van szó? Már pedig nem ezt teszik. Hallgassuk meg Szent Pálnak a már idézett levelét: „Ha pedig Krisztus nem támadt fel, hiábavaló a mi igehirdetésünk, s hiábavaló a ti hitetek. Sőt még Isten hamis tanúinak is bizonyulunk, mert Istennel szemben arról tanúszkodunk, hogy Krisztust föltámasztotta, noha nem támasztotta föl... Ha pedig Krisztus nem támadt föl, semmit sem ér a hitetek, mert még mindig bűneitekben vagytok“ (1Kor 15, 14—17). És Szent Péter — aki Bultmann szerint az egész mítosz-költészetnek a forrása volt — pünkösdi beszédében szembe merte-e volna állítani Dávidot és Jézust? Dávidot, aki meghalt és Jeruzsálemben a sírban fekszik és Jézust akiről a próféta mondotta, „hogy sem az alvilágban nem marad, sem testét nem éri rothadás. Ezt a Jézust támasztotta föl az Isten: ennek mi mindannyian tanúi vagyunk“ (ApCsel 2, 31—32). Ha az apostolok tudván, hogy Jézus testi föltámadása csak mítosz, így beszéltek volna, akkor nem azt kelletne mondani, hogy mítoszt alkottak, hanem közönséges szélhámossokká és csalókká kellene bélyegezni őket!

Mindebből az következik, hogy Bultmann föltámadási-mítosz-elmélete nem fogadható el. A szentírási szövegeknek nem az Egyház hitéből fakadó értelmezését adja, hanem olyan tételeket állít fel, melyek hitünk kiüresítésére vezetnek. Ugyan ki fogja elfogadni Jézus tanítását, csak azért, mert az apostoloknak ez volt a merően szubjektív meggyőződése? Ezzel a szubjektív meggyőződéssel szembe lehet állítani a zsidóknak és másoknak ellenkező, szubjektív meggyőződését. Számunkra az apostolok hite nem volt csak szubjektív meggyőződésen alapuló vélekedés, hanem igazi, objektív tények által is igazolt hit. Erre a hitre támaszkodik a mi hitünk, ezért igaz a mi hitünk, a tanítványokkal együtt mi is mondjuk: „Az Úr valóban föltámadt és megjelent Simonnak“ (Lk 24,34).

Az Isten mértékében csak a szeretet nyomait fontok, — valami szeretet nélkül vagy, semmit sem nyom.

Pázmány Péter

Változások a Katolikus Magyarok Vasárnapjánál

P. Dengl Miklós OFM, a „Katolikus Magyarok Vasárnapja“ felelős szerkesztője, jelenti a lap július 14-i számában, hogy Dunai Ákos 1935. jún. 20-ával megvált szerkesztői állásától. Helyébe két Magyarországról jött fiatal pap, Kiss Barnabás és Ligeti Angelus álltak be a lap szerkesztésébe. Mindketten a múlt év végén beléptek Szent Ferenc rendjébe, a Youngstown-rendházba.

Dunai Ákos 1976-ban P. Szőke János közveitítésével került a ferencesek kuztódijába. 1978-ban beiratkozott Bécsben teológiai tanulmányai elvégzésére. Félév után visszajött segíteni a lap szerkesztésében. 1981 májusában engedélyt kért, hogy letehesse az ünnepélyes fogadalmat, de aztán halasztást kért. Végül 1982 márciusában elhagyta a rendet.

A két új szerkesztő, Kiss Barnabás és Ligeti Angelus, Irányi László püspök buzdítására jöttek át Amerikába, hogy rendükhöz csatlakozzanak és annak munkájában résztvegyenek. P. Dengl Miklós, felelős szerkesztő, kéri a „Katolikus Magyarok Vasárnapja“ olvasóit és íróit, fogadják őket szeretettel mint munkatársakat és segítsék is a munkájukban. „Valamennyien egységben Jézus Krisztusban, akiben az egyedüli és tökéletes egység rejlik.“

*

A „Katolikus Magyarok Vasárnapja“ az amerikai magyarság legnagyobb és legrégebbi hetilapja. Az idén lépett 92. évfolyamába. Még a múlt században kezdtek el az első kivándorló magyarokkal kiküldött katolikus papjaink a lapot. Bölcsőjénél ott volt Böhm Károly prelátus, az amerikai magyar katolikus élet első megszervezője.

Az erdélyi ferencesek 1941 szeptemberében vették át a lapot Kukla Terzicius atyával, mint főszerkesztővel. Nagy érdeme van a lap tekintélyének megalapozásában és elterjedésében körül. Az 50-es évek elején ő hívta meg dr. Eszterhás Istvánt szerkesztőnek, aki a lap szerkesztését 1977 augusztusáig vezette.

A KATOLIKUS SZEMLE ÚJ SZÁMA

A Rómában megjelenő évnegyedes folyóirat ezévi 2. száma élén a *Mindszenty bíboros* halálának 10. évfordulóján, Máriacellben tartott kétnapos emlékünnepről olvashatunk beszámolót. A gazdag tartalomról kiemelkedik *Korzenszky Richárd* (Budapest): „A transzcendencia gondolata a mai magyar prózában“, és *Hanak Tibor*: „Lukács György bölcséleti értékelése“ című tanulmánya. *Gosztonyi Péter*: „Magyarország katonai szerepe a második világháborúban“ c. sorozatának mostani folytatása a Szálasi-féle hatalomátvitel és Pest eleste közti három hónap drámai eseményeit pergeti le. *Kovács K. Zoltán* két parasztpolitikus: Czupy Bálint és Hajdú Németh Lajos portréját rajzolja meg; *Msgr. Giannone Egon*, a bécsi Pázmáneum rektora interjú keretében, személyes emlékei nyomán mutatja be: Mi volt a Regnum Marianum? — *Skultéty Csaba* Olvedi János: „Naplemente — Magyarok Szlovákiában“, a new yorki Püski-Corvin kiadásában megjelent, posztumusz könyvét méltatja; *Lökkös Antal* pedig Dénes Tibor, ugyancsak posztumusz, novelláskötetéről írt meglehetősen ismertetést. — *Trizny Máttyás* a Szíria archeológiai leleteit bemutató római kiállításról számol be. — Szépirodalmi „ráadásként“ néhány versen kívül figyelemre méltó *Vásárhelyi Vera* „Kölcsönkapott élet“ című elbeszélése.

— ij —

Magyar cserkészek a Szentatyánál

A 75 éves jubileumát tartó Magyar Cserkészszövetség idén, az „Európai cserkészörút” keretében látogatást tett II. János Pál pápánál, a Castel Gandolfo-i nyaralóban. A három kontinensről és tíz országból Rómába érkező 50 tagú cserkészüldöttséget Kölley György európai kerületi parancsnok vezette. A látogató csoportot Msgr. Kada Lajos c. érsek, a Szentségi Kongregáció titkára, a magyar cserkészek nagy barátja kísérte, aki a látogatást is előkészítette.

A csoport július 13-án, szombaton délután érkezett meg Rómába, a Szent István Zarándokházba. Másnap a vatikáni Magyarok Nagyasszonya kápolnában hallgatott szentmisét, melyet P. Salamon László és Kölley Gyurkabá

re, a házikápolna bejáratához, ahol egy afrikai pápai titkár fogadott bennünket.

Mikor a házi kápolnába léptünk, a Szentatya térdeplőjén imádkozott. Aztán felállt, Kada érsek úrral és Gyurkabával kezelt fogott, majd öltözködni kezdett a szentmiséhez. A szentmisét latin nyelven a Szentatya, Kada érsek és Gyurkabá együtt mondták, cserkészeink pedig zoltáros magyar énekekkel kísérték. (A mise keretében a Szentatya egy kis lengyel gyereket is megkeresztelt.) Valamennyien szentáldozáshoz járultunk, melyet maga a pápa szolgáltatót ki. Mise végén elénekeltük ősi Mária-énekünket, a „Boldogasszony Anyánk”-at.

Szentmise után a kis fogadó-terem-

Az Egyház és Fekete Afrika

(Folytatás az első oldalról)

nem keresztény. A keresztények Afrikában betolakodott ágensei a kolonializmusnak. Nekünk szent háborút kell folytatnunk Afrikában az iszlámért.” Ma ott tartunk, hogy a Prófétának félholdas zöld lobogója diadalmasan lobog a fél afrikai kontinensen.

II. János Pál pápa mindezeket tudva és útjain tapasztalva, vállalkozott arra, hogy az iszlámnak ezt az előretörését megállítsa. Az iszlámot a kereszténységgel és a zsidósággal kibékítse, az Egy Isten nevében, akit közösen imádkunk és akinek közös gyermekei vagyunk.

Augusztus 19-én ilyen lelküvel szállt le Szent Péter utóda a casablancai repülőtérre és csókolta meg teljes öntudattal a földet, amely a mohamedánokkal közös édesanyánk. A két fehér ruhás férfi, a római Pápa és a Próféta lebegő fehér ruhájába öltözött marokkói király, Hassan, mint népe, az Aluita törzs királya és főpapja, ölelték át egymást mint ugyanannak az Egy Istennek gyermekei és követői a béke és a testvériség jegyében.

Ugyanakkor történt ez, amikor Közel-Keleten, Libanonban és Jordániában szörnyű testvérharc dult a vallás jegyében. Harcos muzulmánok öldösködtek keresztény fajtestvéreiket, égetik föl házaikat a Bekaa völgyében. Eddig 300.000 keresztényt gyilkoltak meg, vagy üztek el őseik földjéről és az élet-halálharc tovább folyik és nem látni a végét. Ezt a vallási okokból történő népgyilkosságot érthetetlen és főlháborító közönnel nézik nyugati keresztény testvéreink, mintha semmi sem történe. Botránkozására az összes másvallású népeknek.

Ilyen előzmények után indult el a pápa Hassan király oldalán a casablancai repülőtérrel ujjongó százezres muzulmán tömeg sorfala között a stadionba, ahol a zsúfolásig megtelt tribünök alatt Marokkó iszlám ifjúsága vetélkedett a sportban 50.000 néző lelkes buzdítása közepette.

Történelmi pillanat volt az, amikor a keresztény világ feje, Krisztus helytartója, a stadionban imát mondott „a keresztények és mohamedánok Egy Istenéhez tartós testvériségéért”. Aztán szólott hozzájuk a pápa: „Nekünk keresztényeknek és mohamedánoknak sok közös vonásunk van mint embereknek és hívőknek, és ez az emberiség, a gyűlölet kizárása más emberrel szemben azért, mert az más valláshoz tartozó gyermeke ugyanannak az Úristennek”. — A pápa köszönetet mondott ennek az iszlám országnak éppen a zsidók és az ottlévő keresztények iránt tanúsított türelméért és megértéséért. „Ti fiatal marokkóiak már ezzel fölkészültek a holnap világára, amikor a világ ifjúsága között igazi testvériséget remélhetünk. Háború és erőszak mindig az ártatlanokat sújtotta a legjobban. Ti, fordult a fiatalokhoz, „a háború fegyveres kitörése ellen fogtok fordulni. De ez még nem jelenti a békét. A béke nem lehet meg igazságosság nélkül”.

„Tinektek jutott a feladat, hogy egy szekularizált világban, sőt, sokszor, ateista világban, az Istenbe vetett hitet min-

kezdettü népdalt, majd megilletődve elhagytuk a pápai nyaralót...

Amikor Velence felé folytattuk utunkat, legtöbben még mindig a pápai fogadás hatása alatt mondogatták: „Soha nem fogom elfelejteni. Életem legszebb élménye volt!”

Öregcserkész

dig megvalljátok. Ezt az örökséget védjétek és őrizzétek”.

Itt a pápa minden bizonnyal a bolsevista ateizmus és embertelenség világvészélyére gondolt és az az érdekes, hogy az összes vallások közül éppen az iszlám az, amely a bolsevista materializmusnak a keresztény vallásoknál is jobban ellen tud állni. Ennek oka minden bizonnyal az is, hogy a mohamedán vallásúknál a Korán nemcsak a legfőbb vallási könyv, hanem az egész életnek az átfogó, kéréletlenül szigorú törvénykönyve, amelyen idegen ideológiák mint a marxista ateizmus, nehezen találnak rést.

És még valamit: II. János Pál pápának különös karizmája idegen népek és emberek érzés- és gondolatvilágába behelyezkedni, velük a kontaktust megtalálni. Itt is, a mohamedán ifjúság előtt, a szívekben meg tudta szólaltatni a kommunista ateizmus kegyetlenségével, embertelen cinizmusával szemben (Afganisztán) a testvériség, az általános keresztény emberszeretet húrjait, és ez nagyon nagyon hatott.

Ha a kereszténység mai enerváltságában visszatalálna az első keresztények Isten- és emberszeretetéhez, talán sikerülne II. János Pál pápának az ő nagyvonalú elképzelése: a Nagy Ökuméne! — A kinyilatkoztatáson alapuló három ősi vallás, a zsidó, keresztény és mohamedán kibékítése, ami egy óriási lépést jelentene Európában, Közel- és Közép-Keleten a világbékéhez! — Ez II. János Pál pápa casablancai ötórás kiállításának a történelmi jelentősége.

A JUMBÓ KATASZTRÓFA

Az egész világot megrázta a japán repülőszerecséltenség Tokiótól 150 km-re, amely 520 emberéletet követelt. — Egy ilyen katasztrófánál is akadnak momentumok, amelyek vigasztalók: A pár perc, amely a szerencsétlenek rendelkezésére álltak a zuhanás szörnyű pillanataiban is elég volt két családapa részére, hogy írásban búcsúzzon övéitől. Íme az egyik levél: Egy 52 éves kereskedő, Hirocsugu Kavarguchi, a nap-tárába a következő búcsúsorokat írta feleségéhez, 21 éves fiához és 24 meg 17 éves leányaihoz: „Jöjjetek jól ki egymással és dolgozzatok szorgalmasan. Segítsetek édesanyátoknak. Nagyon szomorú vagyok, de tudom, hogy ezt nem élem túl. Nem ismerem az okát. Már vagy öt perce tart, nem akarok soha többé repülni. A jó Isten segítsen minket! Hirtelen az egyik kabin felől füst jön be, valami robbanás és mi veszítünk egyre a magasságon. Mi lesz most? ... Csuyo Shi, rád hagyatkozom. Édesanyám, ki gondolta volna, hogy ez történik velünk? Olyan kár — Isten veled! Kérlek, törődj csak a gyerekekkel! 18.30 az idő. A repülőgép messze kileng és zuhan gyorsan lefelé. Én az eddigi igazán boldog életemért hálás vagyok nektek!”

A repülőgép már három perccel előtte letűnt a radárernyőről...

Ísmét kapható! Rendelje meg!

**Hermann Egyed:
A KATOLIKUS EGYHÁZ
TÖRTÉNETE 1914-IG**

Az egyetlen modern magyar egyháztörténelmi mű második, javított kiadása. Nélkülözhetetlen kézikönyv. Csak fűzve kapható.

582 oldal. Ára DM 32,— + portó.
Megrendelhető az ár egyidejű beküldésével az Életünk kiadóhivatalánál.

Magyar cserkészek a Castel Gandolfo-i különfogadáson. Középen a cserkészek között a Szentatya. A kép bal oldalán Kada Lajos érsek, mellette v. Kölley György, az európai cserkészek parancsnoka.

mutattak be. Utána megtekintették a Szent Péter székesegyházat és az Örök Város számos nevezetességét. Este a Szt. István Zarándokház kertjében a ház lakóinak tartottak nyilvános tábortűzet... és zengett az ének, a sok szép magyar népdal a fiatalok ajkán.

Hétfőn folytatták a római városnéző útjukat, ezúttal a Szent Sebestyén katakombában vettek részt magyar szentmisén. Este ugyancsak a zarándokház kertjében énekes estet rögtönöztek Kada érsekatyá tiszteletére.

A harmadik napon, július 16-án, kedden reggel került sor a pápai kihallgatásra Castel Gandolfóban. Háromnegyed nyolckor a testőrség parancsnoka engedélyével beléphettünk a nagy kapun. A két svájci gárdista alabárdjával tiszteltet a magyar cserkészszázlónak. Csendben vonultunk fel az első emelet-

ben került sor a várva várt találkozásra. A Szentatya jólismert mosolyával lépett a terembe 50 magyar cserkész „vastapsa” közepette. Üdvözölt bennünket, majd egy olaszországi magyar cserkészlány, *Ermacora Gabriella* köszöntötte a Szentatyát ismertette röviden a magyar cserkészlet 75 éves múltját és jelenét. A pápa figyelmesen hallgatta végig a beszámolót, majd átvette a magyar cserkészek ajándékát: *Fülöp László*, erdélyi faragó művész által készített két gyertyatartót, míg *Konthur Adrien* a virágcsokrunkat adta át.

A Szentatya hozzánk intézett beszédében kitért a magyar cserkészlet jubileumára, eddig végzett munkájára, beszélt az ezeréves lengyel-magyar történelmi barátságról, a testvéri kapcsolatokról a lengyel és magyar cserkészek között s a két nép szenvedéseiről. Szeretettel emlegette Szent István országát, a magyar nép ősi Mária-tiszteletét. Kérte a cserkészeket: tartsanak ki a magyar nyelv és kultúrkincsek ápolásában, legyenek továbbra is Isten és Hazát szerető emberek, imádkozzanak sokat Magyarországot! Végül üdvözlétét és áldását küldte a világ minden tájára szét-szórt magyar cserkészeknek és vezetőiknek, kívánva nekik a jövőben is jó munkát.

Beszéde után az érsekatyá és Gyurkabá kíséretében végigment cserkészeink között, mindenkit egyenként üdvözölt, néhány szót váltott velük, érdeklődött tanulmányaik felől, családjaikról, melyik országból érkeztek. Emlékiül mindenki egy-egy rózsafüzért kapott a pápától. Megköszönve a Szentatya számunkra külön tartott fogadását, búcsúzóul elénekeltük még több szólamban a „Gábor Áron rézágúja”

BERDA JÓZSEF (1902 — 1966):

DIÁKMISÉN

*Ezüsthangú angyalsereg,
ti énekeltek most, a ti
mennyei hangotok cseng az
égek felé, hirdetővén a gyermeki
lét isteni örömét! — Ó, bár
ti énekelnétek mindig, s hallgatna el már
a sok romlott szájú felnőtten mindenütt
e baljós világban! Énekeljétek,
imádkozzatok csak értünk, szegény,
rossz útra tévedt vénéért, kiket
elhagyott már a ti angyali
évetek ideje s csupán a számadást
várjuk, mely ítéletre hív csúnya
bűneinkért.
... Énekeljétek csak, ó, énekeljétek még
értünk, sobase hallgassatok el,
romlatlan angyalok!*

KÖZI HORVÁTH JÓZSEF:

XI. Ince pápa és a felszabadító háborúk

VII.

A TÖRÖK URALOM HAGYATÉKA

A Velencei Köztársaság Cornaro nevű bécsi követének a jelentése szerint a török kiűzése utáni Magyarország állapota nem sokban különbözött a tatárjárás utáni Magyarországtól. A tatár azonban egy év után elvonult. A török rabigát ellenben 150 esztendőn át nyögte az ország és a magyar nép.

Ezalatt a másfél század alatt a megszállók az országnak több mint egyharmadát kitevő hódoltsági területen tönkretették a gazdaságot és a mohácsi vész előttinek a felére apasztották le a lakosság létszámát.

Az elmenekült, vagy előzőtt főpapok, főurak és nemesek birtokaiba beült új, török földesurak a legkíméletlenebb rablógazdálkodást folytatták, aminek a következtében óriási területek terméketlen homokszáttá, vagy lakhatatlan vadonná lettek. Ezeket az idegen földesurakat, akik birtokaikat javarészt katonai érdemeik fejében kapták ideiglenes hűbérül, csak az érdekelte, hogy amikor majd a hódoltságból az ozmán birodalom más részébe parancsolják át őket, minél több pénzzel a zsebükben hagyassák el Magyarországot.

Az el-nem-menekült, otthonához hű parasztságot és városi polgárságot irtotta az ellenséges kard, nyomorgatta a súlyos adó és állandó félelemben tartotta az elhurcolás veszélye.

Évről-évre ezrével vitték ki ugyanis az országból a férfiakat a keleti rabszolgapiacokra, a fiatalasszonyokat és lányokat a háremekbe, fiúgyerekeket pedig janicársiskolákba, ahol fanatikus muzulmánokká és kegyetlen harcosokká nevelték és képezték ki őket.

A legszomorúbb a legkésőbbben felszabadult bánáti térségben volt a helyzet. A temesi bántság területének „jellegét — írja Szekfű Gyula a Magyar Történetben — a roppant terjedelmű állóvizek, mocsarak, kiöntéses folyók adták meg, melyek a török korszakban szabadon elterülve, egészségtelen posványokká, beláthatatlan síma tengerekké, bűzhödő rétekké és rengeteg nádasokká alakították át a középkorban magyar falvakat hordozó földet. Magyar lakos a török után — ezen a területen — egy sem maradt... A visszafoglaláskor a lakosság kizárólag a török által betelepített, vagy megtűrt rác és oláh népből állott...“

Középkori szép és gazdag vidéki városainkat a helybemaradt kicsi őslakos réteg fölé telepedett és a megszállók által előnyben részesített török és rác betelepülők balkáni szintre süllyesztették le. Balkanizálódott a magyar birodalom egykor világhíres fővárosa, a hódoltsági terület központjává tett Buda is.

A törökök, akik Budát 1541. augusztus 21-én kerítették a hatalmukba, a királyi palotát és a hozzácsatlakozó lakónegyedet kirabolták, a katolikus templomokat mohamedán imaházakká alakították át és a tornyaiokról levert keresztek helyére feltűzték a félholdat. Az elmenekült, vagy elhurcolt lakosság házaiba a megszálló hadsereg hivatalnokainak a családjai költöztek be.

Schweiger Salamon, aki 1576-ban látta, a következőket írja a török által részben istállónak, részben pedig löporraktárnak használt királyi palotáról, Má-

tyás király gyönyörű reneszánsz kastélyáról: „Lépcsői elpusztultak, ablakait, ajtóit befalazták, díszítéseit megsemmisítették s mindent a szemét lep be...“

A hatalmas beglerbégek se a királyi palota, se a lakónegyed karbantartásával nem törődtek. Annál nagyobb gondot fordítottak azonban arra, hogy a hódoltsági terület sarkkövének számító vár minden pillanatban készen álljon a keresztény visszafoglalási kísérletek visszaverésére. Ezt a célt szolgálta a várfalak és tornyok állandó javítása, valamint a kaszárnyák egész sora, amelyekben az erődítmény védelmére mindig kész janicárszeregek tanyáztak.

A török védte a várat, de nem törődött a palota magyar történelmi emlékeinek a sorsával. Ennek következtében a kastélynak nemcsak értékes művészi emlékei, szobrai és képei, pusztultak el, hanem a királyi levéltár és könyvtár is megsemmisült. Az irodalom- és művészetkedvelő Mátyás király kézzel írt és kézzel rajzolt, pompás kötésű kódexei, a Corvinák, a palota egyik termében egymásra dobálva porosodtak. Később javarészüket valamelyik pasa elküldte Konstantinápolyba. A megmaradt néhányat 1686-ban a felszabadító hadsereg egyik tisztje, a tudós olasz Marsigli ezredes, holtesteken át lépegetve mentette ki az erősen megrongált királyi palotából.

Két évvel az ország politikai fővárosának, Budának eleste után, 1543. augusztus 9-én Szulejmán szultán a magyar katolikus egyház központját, Esztergomot is elfoglalta. A közeledő ellenség előtt Várdai Pál érsek a főkáptalan tagjaival a Felvidékre, a magyar-morva határ közelében fekvő Nagyszombatba menekült. Magával vitte, és ezáltal megmentette, az érsekség és a főkáptalan levéltárait és a főszékesegyházi könyvtár és kincstár anyagának jelentős részét is.

A török szemtanú, Dselálzáde Musztafa, Szulejmánnak Esztergomba történt bevonulásáról és a törököknek ottani viselkedéséről így számolt be: „A következő napon, mely csütörtök volt, megnyitották a várkapukat, és a kulcsokat kihozták a magas udvarba. A vár tornyaiira feltűzték a győzelmi zászlókat, a császári zenekar játszott a boldogságos udvarban, a templomok tornyaitól felhangzott az ezán. S így a hitetlenség és a bálványok tanyájából az üdv házává lett ez a város. A magas méltóságú vezírek, a győzelmes udvar összes nagyjai és az egész hadsereg bemenvén a várba, a templomokban álló bálványokat ledöntötték, a hitetlenség és tévelygés emlékeit megsemmisítették, a fényes tükörhöz hasonló, különféle színű márványból faragott művészi bálványképeket, a csodálatos festményekkel együtt összetörték, az arany- és ezüstkereszteket darabokra zúzták és földre tiporták. Az egész világnak szóló Parancs alapján a hitetleneket még aznap kihajtották a várból, és így ez a paradicsomhoz hasonló erősség megtisztítottat a hitetlenek testének szennyétől. Templomaik mecsetté alakították át az izlám népe számára és lakásaikba bevonultak a műszülmánok és azokban megtelepedtek. A város közepén levő nagy templom főmecsetté, dsáminivá, alakították át, és szószék csináltak benne.“

„A következő napon, — folytatja beszámolóját a török történetíró — mely péntek, s így az igazhívők ünnepe volt, a győzelmes padisah öfelsége lóra ült

és az állam „oszlopaival“ együtt megtekintette az elfoglalt várat...“ Utána „az ima idején az egész hadsereggel az új dsámiba — a török főmecsetté átalakított ősi érseki bazilikába — ment, hol a khátib a hálaadás és a próféta dicsőítése után a Világbirodalom hatalmának erősödéséért imádkozott...“

Hasonló, vagy még ennél is rosszabb sors várt az ország többi török megszállás alá került püspöki városaira és székesegyházaira. Így — hogy csak néhány példát említsék — a győri székesegyház északi hajóját a törökök feltöltötték és ágyúállásokat rendeztek be ott, a templom többi részét pedig lőszerraktárnak és istállóknak használták. A Szent István sírját őrző székesfehérvári bazilikát felrobbantották, a Szent László sírja fölé épült váradi templomot pedig annyira elpusztították, hogy még romok sem maradtak belőle. A felszabadító sereggel bevonuló püspököknek még a templom helyét sem tudták megmutatni.

A nem püspöki városokban is, sőt még a falvakban is elpusztították a megszállók a templomokat, valamint a férfi és női szerzetesek kolostorait és rendházait. A hódoltság hatalmas területén mindössze 34 plébánia működését engedélyezték, amelyek felett a török területen, Belgrádban élő püspök gyakorolt joghatóságot, mert a megszálló hatalom megtiltotta, hogy a király által kinevezett magyar püspökök birtokba vehessék egyházmegyéjüket. A kevés világi papnak azok a jezsuita és ferences misszionáriusok segédkeztek a hívek gondozásában, akiknek a török a megszállott területen való tartózkodást elnézte, vagy pedig — minden kockázatot vállalva — a királyi Magyarországból átszöktek a hódoltság területére. Hogy ez a misszionálás nem volt veszély nélkül való, bizonyítja annak a 63 ferences vértanúnak a névsora, akiket a törökök a megszállás ideje alatt megöltek, felakasztottak, vagy vízbefojtottak.

A teljes igazság kedvéért azonban azt is meg kell mondanunk, hogy a török kitarodása után még hosszú évekig nem kezdődhetett meg az országban a békés újjáépítő munka, mert a bécsi kormány fegyverrel meghódított tartományként kezelte hazánkat. Súlyosabb adókat vetett ki a másfélszázados török megszállás és a felszabadítási háborúk megpróbáltatásai következtében a végtelenségig elszegényedett Magyarországra, mint az épségben maradt osztrák tartományokra és Csehországra. Egy keserű, korabeli szólás-mondás szerint: „Amit meghagyott a török, elvitte a német.“

Ezen az égbekiáltó igazságtalanságon még a feltétlenül királyhű Esterházy Pál nádor is felháborodott. I. Lipóthoz intézett beadványában elmondta, hogy a kíméletlenül behajtott adók miatt több helyen éhínség ütött ki, másutt a nép, hogy fizetni tudjon, asszonyait és leányait adta el az idegen katonáknak. Voltak vidékek, ahol a lakosság elmenekült a végrehajtók elől. Erre a megdöbbentő helyzetre utalva beadványa végén feltette a királynak a szemrehányó kérdést: „Mi haszna lesz annak, ha Fölséged egyedül elhagyott erdők és hegyek fölött fog uralkodni?“

A beadvány süket fülekre talált. Bécs tovább folytatta elnyomó és kizsákmányoló politikáját.

Ennek az elnyomó és kizsákmányoló politikának a következményeként robbant ki 1703-ban a nemzeti felkelés, amelynek piros selyem zászlajára az ifjú vezér, II. Rákóczi Ferenc fehérszínű betűkkel ezt a latinnyelvű jelmondatot hímezte: „Cum Deo pro patria et libertate“. Magyarul: „Istennel a hazáért és a szabadságért.“ (Folytatása következik)

Hazai figyelő

Nagyboldogasszony napjára elkészült a pesti Szent István bazilika legsürgősebb renoválási része: a kupola. — Ez volt legjobban megviselve, mert a rézlemezek leváltak; az idők viharai elhordták, a kupola beázott és maholnap bedőléssel fenyegetett.

A renováláshoz szükséges vörösrézlemezeket legnagyobb részben német katolikusok ajándékozták. A többi költséghez otthoni és idekinti magyarok adományai és a főváros hozzájárulása segített.

Az „Életünk“ olvasói is szép összeggel járultak hozzá az újjáépítéshez: ke-reken 18,000 D-márkával.

*

Az otthoni magyar katolikusok egyetlen hetilapja, az „Új Ember“, 40. évfo-

lyamába lépett. Egyidős a „felszabadulás“-sal, és azokra a zord időkre emlékezett.

Ebből az alkalomból II. János Pál pápa Magyar Ferenc úrnak, az „Új Ember“ főszerkesztőjének, Casaroli államtitkáron keresztül a következő táviratot küldte: „Az Új Ember katolikus hetilap 40. évfordulója alkalmából a Szentséges Atya örömei fejezi ki a magyarországi egyházi lap hosszú időn át teljesített hűségese szolgálataért és kívánja, hogy a jövőben egyre gyümölcsözőbb legyen ez az apostoli tevékenysége.“

Egyben a lap minden munkatársának és olvasójának különleges apostoli áldását küldi.“

*

Árpádházi Szent Erzsébet szenttéaváltásának 1985-ben van a 750. jubileuma (1235-ben avatták szentté).

A magyar katolikusoknak országos, sőt, egész Európára szóló ünnepségekkel illett volna megünnepelnie ezt a jubileumot, különös tekintettel a mai súlyos időkre. — Ügyeljük, a 750 éves halálévforduló méltó megünneplésével a németországiak is kimerültek, a magyarok különösen nem is erőltették meg magukat, csak Sárospatakon, Szent Erzsébet születése helyén, a téren felállított Szent Erzsébet szoborral szerepeltek, amit a püspöki kar ajándékozott a városnak.

Pedig milyen szép lett volna az otthoni és az egész világban szétszórta magyaroknak egy közös nagy zárandoklata a szenttéaváltás jubileuma alkalmából

Rómába és Assisibe Szent Ferenchez, Szent Erzsébet kedves korabeli példaképéhez.

*

Itt eszembe jut a máriacelli bazilika Szent Katalin kápolnájában 1983-ban a pápa látogatására restaurált Szent Erzsébet kép. Ezt a képet a Bach-korszak közepén a megalázott és vérig sértett magyarság nagy nemzeti zárandoklata Scitovszky János esztergomi érsek vezetésével hozta a celli Szűzmaria lábaihoz.

*

Bánk József váci püspök a nógrád-megyei Felsőpetényben június 30-án a gyönyörű tájba tervezett új templomot szentelt fel. Az elmúlt évtizedek egyik legszebb építészeti alkotása ez a Marosi Gábor építész-mérnök-tervezte templom.

BORBÁNDI GYULA:

A hetvenöt éves magyar cserkészzet

I. rész

Hetvenöt éves a magyar cserkészzet. Ennek a felét magyar nyelvterületen, másik felét azon kívül, szórványokban élte le.

Amióta a cserkészek körében és a nyugati magyar sajtóban utalások történnek az évfordulóra, én is mind gyakrabban gondolok a magam cserkész múltjára és mind sűrűbben idézem fel azokat az ifjúkori emlékeimet, amelyek a cserkészettel függenek össze.

Tizenegy éves voltam, amikor a budapesti Kölesey gimnáziumban Fuhrmann Ernő hittanárom felszólított, látogassak el a Damjanich utca 50-be és lépjek be az ott működő cserkészcsapatba. A cserkészetről már tudtam egyet és mást, részben családom idősebb tagjaitól, részben olvasmányaimból, de láttam is cserkészeket menetelni árvalányhajas kalapjukban és khaki egyenruhájukban Budapest utcáin, kisebb-nagyobb csoportokban. Miután kiderült, hogy nem költséges szórakozásról van szó és munkás szüleim anyagi teherbíróképességét nem veszi túlságosan igénybe, követtem a hívó szót és jelentkeztem a 3. sz. Regnum Marianum cserkészcsapat fecske rajába, amelynek történetesen Fuhrmann atya volt a parancsnoka. Voltunk akkor, a tanév elején huszonöt-harmincan, mind elsős gimnazisták, a legtöbben a Szent Istvánból, a Zrínyiből és a Kölcseyből.

A cserkészetet annyira megkedveltem, hogy nyolc évig szabad időm jelentékeny hányadát foglalta le. Nemcsak a rajgyűlések délutánjain, de azokon kívül is hetenként többször gyalogoltam a Podmaniczky utca elejétől a Damjanich utca végéig, hogy az éppen ott tartózkodó társaimmal métát vagy kiütőt játszam. A vasárnapok — tavasztól őszig — kirándulással teltek. A Csillebércet, a Hármashatárhegyet, a Hárshegyet, a hűvösvölgyi Nagyréteget, a káposztásmegyéri bozótos vidéket úgy ismertük, mint a tenyerünket, mert bárhol laktunk is, mindenhová gyalog jártunk. (Sajnálunk a 6 fillért a villamosjegyre.) Eközben nézgelődni és ismerkedni volt elegendő időnk. Amikor aztán nagyobbak és vízcserkészek lettünk, a Szűnyog-szigeti vízcserkész telepről csónakkal jártuk be a Dunát Újpesttől Visegrádig. A legnagyobb élményt a nyári táborok nyújtották: Nyergesújfalu, a Tisza-menti Új-Bög, Tata, a gödöllői Jamboree 1933-ban.

A MI CSAPATUNK

A rajokban azonos korú fiúk voltak, akikkel mint elsős elkezdtem a cserkészetet, azokkal végeztem nyolcadikosként mint vízcserkész. A rajok élén mint parancsnokok a Regnumban lakó papok álltak, akik csaknem kivétel nélkül középiskolai hittanárok voltak. (A Regnumról és az ott lakó papok tevékenységéről hiteles képet rajzolt nemrég a Katolikus Szemlében a Bécsben élő Giannone Egon.) Minket, gyermekeket, jóleső érzéssel töltött el, hogy az ország legjelentősebb, legöregebb és legnagyobb cserkészcsapatai egyikének lehetünk tagjai. Büszkén húztuk ki magunkat és emeltük fel fejünket, amikor például egy-egy hárshegyi cserkésznap után az emberekkel szegélyezett budai utcán és az Andrássy úton végigvonultunk, hangos zene- és énekszóval, elől híres zenekarunkkal, amelyet ugyanaz a Bárdos István vezetett, aki az egész cserkészcsapatnak is parancs-

noka volt. Talán még a piaristák, a Lónyay utcai gimnázium vagy a kőbányai Tisztviselőtelep cserkészcsapatának tagjai érezték, hogy nem mindennapi együtteshez tartoznak. A mi tekintélyünket az is növelte, hogy a magyar cserkészzet kezdeti korszakának jelentős személyiségei között sok regnumista atya volt, a Zászlónk című ifjúsági folyóirat e házból indult el és Witz Béla személyében regnumista volt a Magyar Cserkész Szövetség elnöke.

Mi vitt engem a cserkészetbe és tartott ott akkor is, amikor érdeklődésem már eléggé szerteágazóvá vált? Azt nem mondhatom, hogy elsősorban a romantika és a gyermeki kalandok kedvelése, mert sem az előbbi, sem az utóbbi nem nagyon vonzott. Tükröződött ez olvasmányaimban is. Persze, forgattam én is Verne Gyula és May Károly könyveit, de nem faltam őket, mint társaim többsége. Főleg a történelem, az igaz és valódi események leírása kötötte le figyelmemet. Gracza György szabadságharc-történetét többször is elolvastam, aztán a Marczalit, meg Csuday Jenő magyar történetét. Nem tudom, miért éppen ezeket. Gondolom azért, mert véletlenül ezek kerültek először a kezembe. A Zászlónk és a Magyar Cserkész című folyóiratokban sem igen érdekelték a folytatásokban közölt ifjúsági kalandos regények, sokkal inkább az ismeretterjesztő cikkek. Tizenhat éves lehettem, amikor elolvastam az Elsodort falut és Szabó Dezső hatására már tudatosabban választottam meg olvasmányaimat, majd fordultam mind határozottabban a kibontakozó népi irodalom felé.

MI VONZOTT A CSERKÉSZETHEZ?

A romantika az én cserkészmultamban csak másodrendű szerepet játszott, jóllehet szerettem a kirándulásokat, a cserkészfoglalkozást, a nyári sátorozást és táborúzet, a sportolást, a testi és szellemi versengést. A nagy és marandó élményt a közösség nyújtotta, oly meghiit és szívet melengető közösség léte, melyet sem iskola, sem később katonaság kínálni nem tudott. A cserkészletben sokkal kevésbé voltam egyedül, mint bárhol másutt.

A mi csapatunkban mind középiskolások voltunk. Illetve működött két raj polgári iskolás fiúkkal. A szülők inkább a munkás és kispolgári, mint az úgynevezett középosztályi réteghez tartoztak. Igazán vagonos vagy gazdag nem volt közöttük. Igazán szegény annál több. Magam is közéjük tartoztam. Hátrányos megkülönböztetést, mellőzést, tartózkodást soha nem tapasztaltam. Talán ezért is éreztem jól magam a Regnumban. Vezetőink jó pedagógiai érzékkel plántálták el bennünk az emberi egyenlőség tiszteletét és a keresztény felebaráti szeretetet. Demokraták voltunk felismeréseinkben, érzelmeinkben, emberi kapcsolatainkban, anélkül hogy annak neveztük volna.

A Regnum Marianum kifelé középosztályi képződménynek mutatkozott, de belénk sem középosztályi tudatot, sem erre alapozott felsőbbrendűségi vagy különállási igényt nem oltott. A nyolc évi cserkészkedés társadalmi tudatomat és a társadalomban elfoglalt helyemről kialakult felismeréseimet nem befolyásolta, legalábbis nem olyan irányban, hogy engem családi hátteremtől, születésem által megszabott környezetemtől elidegenített és hozzájuk

hűtlenné tett volna, bennem egy más osztállyal vagy réteggel való szolidaritást érlelt volna ki. Tapasztalataim elmentmondanak azoknak a politikai indítékú feltételezéseknek, mintha a cserkészlet csak a középosztálynak és a vallásos világnézetnek nevelt volna utánpótlást. Lehet, hogy szerencsém egy olyan közösségbe vezetett, ahol ilyen szándékokat felfedezni nem lehetett, mégha a Regnum Marianum középosztályi hátterű és vallásos beállítottságú intézmény volt is. Két unokabátyám munkáscsapatban volt cserkész, ott még kevésbé uralkodhattak el azok a jegyek, amelyek állítólag a korabeli uralkodó osztály és rend érdekeit szolgáló törekvéseket bizonyítottak. Az uralkodó rend melletti elkötelezettség legfeljebb akkor igazolható, ha a józanság, a kiegyensúlyozottság, a közösségi fegyelem, az állampolgári kötelességtudás olyan sajátosságoknak tekintendők, amelyek a fennálló rend érdekeit szolgálják. Ezekre valóban nevelte a cserké-

szet a kebelébe került fiatalokat. A mi katolikus cserkészcsapatunk ugyan mindent elkövetett, hogy bennünk a hitet elmélyítse és minket gyakorló keresztényeknek megtartsa, de a regnumi gyakorlattól idegen volt mind a vallási bigottság, mind a más vallásúakkal szembeni türelmetlenség.

A cserkészletben — mindenütt, ahol a miénkhez hasonló szellem uralkodott, és gondolom, ez volt a többség — az ifjúság természetéhez, sajátosságaihoz, igényeihez szabott munka folyt, erkölcsös, értelmes életre, a közösségi játékszabályok tiszteletére nevelt, a serdülő fiataloknak rokonszenves eszményeket népszerűsített, a példaadást és a segítőkészséget hirdette, olyan emberi viszonylatok kialakulásán munkálkodott, amelyeket a türelem és a kölcsönös érdekek megbecsülése szabályozott. Az „emberibb ember, magyarabb magyar” jelszónak ez volt a tartalma. Nem véletlen, hogy az angol Baden-Powell kezdeményezése vonzotta és magával ragadta az ifjúságot. Néhány év alatt mindenütt elterjedt és hódító útján feltartóztatatlannak bizonyult. Vissza-

(Folytatás a 6. oldalon)

A vallásszabadság helyzete a szocialista országokban

DOKUMENTÁCIÓ, A MAGYAR EGYHÁZI TÁJÉKOZTATÓ KÜLÖNKIADÁSA, KÖNIGSTEIN, 1985

A Helsinki Egyezmény aláírásának és Mindszenty bíboros halálának 10. évfordulója az a két mérföldkő, amely a most megjelent terjedelmes dokumentáció összeállításánál iránymutatóként szolgált. A mintegy 300 oldalas gyűjteményt a népek és a vallások egymás közötti megértésének szelleme hatja át, s ezzel a Helsinkiben lerögzített elvek megvalósításához kíván hozzájárulni. A vallásszabadság helyzetének kiegyensúlyozott, objektivitásra törekvő elemzésével, valamint a helyzet súlyosságának nyílt és bátor feltárásával Mindszenty bíboros öröksége él tovább a magyar nyelven most első ízben megjelent átfogó összeállítás lapjain. A meghurcolt bíboros halálának 10. évfordulójára küldött pápai áldás eredeti és magyar nyelvű szövege méltó biztatás és egyúttal mottó is a könyvhöz. Az információk szabad áramlásának szellemében most először válik a Magyarországon élő hívő számára lehetővé, hogy anyanyelvén pontos tájékoztatást kapjon arról, hogy élnek hittestvérei a többi közép-kelet-európai szocialista országban. A rendszeres összehasonlítás a lengyel, cseh, jugoszláv, román, albán és szovjet helyzettel lehetővé teszi a magyar viszonyok reális behatárolását, előnyeinek és hátrányainak megfogalmazását. Így például annak a ténynek az ismerete, hogy a közvetlenül a szovjet-magyar határon fekvő Beregszászon (Beregovo) a kárpát-ukrajnai „túl” aktív görögkatolikusok kétharmadát az ottani pszichiátriai klinikán kényszerkezelésnek vetik alá, riasztó figyelmeztetés és a magyar helyzet megbecsülésére int. Ugyanakkor az NDK püspöki karának három kitűnő körlevele vagy Meisner berlini bíboros bátorhangú beszéde az idej NDK-beli katolikus ifjúsági kongresszuson, arra utalnak, hogy a magyarországi vallási vezetők erősen leszorított körülmények között tevékenykednek. Ha az NDK-beli püspöki körlevelek konkrétan felsorolják a hívőknek, melyek azok a munkaterületek, amelyeken a katolikus hívők hitbeli okokból nem tevékenykedhetnek, s ha egy másik körlevelükben elismerésüket

fejezik ki a fegyveres katonai szolgálatot megtagadó fiatalok bátor kiállásáért, s ha Meisner bíboros a fiatalok előtt a „nem” szót adott összefüggésekben a „Credo-val” azonosnak nevezi, akkor érthetően felmerül a magyar hívőkben is a kívánság, hogy az önmagunkkal való azonosság kialakításához főpásztori támogatást kapjanak. S végül a magyarországi „diakóniai teológia” ismeretése a katolikus papok és hívők egyértelmű figyelmeztetése: az „alkalmazott” teológia, amely a szocializmus építésében való részvételre ösztönzi a hívőket, minden vallás és felekezet számára az államilag kívánt magatartásnormákat tartalmazza. A gyűjtemény nyitottsága a protestáns témák ill. anyagok kezelésénél különösen megnyilvánul. A forrásmunkák között megtaláljuk többek között a „Glaube in der 2. Welt” kiadó statisztikai, és törvénygyűjteményét (Religionsfreiheit in Osteuropa). A kiadványt az egyes országok egyházamegyei felosztását ábrázoló térképvázlatok, s egyéb érdekes dokumentumok egészítik ki.

A kiadó, P. Szőke János SDB, a külföldön élő magyarok püspökének európai helynöke, már több mint egy évtizede vezeti a Kirche in Not/Ostpriesterhilfe katolikus segélyszerv kelet-európai osztályát, s így nagy tapasztalatokkal rendelkezik a vallásszabadság tényleges helyzetéről. Mint előszavában írja, a második világháború óta ezekre a népekre rákényszerített közös sors elegendő alapul szolgál arra, hogy mindannyian megfeszített erővel dolgozzunk a Duna-menti népek megbékélésén és egy lehetséges egyetértés kialakításán. Az új kiadvány, amely a Magyar Egyházi Tájékoztató jubileumi különkiadványa, ehhez a nemes célhoz kíván hozzájárulni. Fölvívásához szívből csatlakozunk: minden család és pap találjon magának egy testvér-családot és testvérpapot a szomszédos államok magyar és nem magyar lakóinak körében.

A könyv ára DM 20,— vagy ennek megfelelő nyugati valuta. Megrendelhető: P. Szőke János, Postfach 12 09, D-6240 Königstein.

Az ellenállás hangja

FÜGGETLEN FÓRUM — KÉZIRATOS
TILTOTT MAGYAR IRODALOM
A KÁRPÁT-MEDENCÉBEN.
MÜNCHEN 1985.

A tetszetős kiállítás, 21 nyomdai ívet kitevő, nagyformátumú könyv megjelenését széleskörű, az egész világra kiterjedő emigrációs összefogás: mintegy 70 magyar egyesület és 220 magánszemély áldozatvállalása tette lehetővé. Ezzel az említettek egyúttal szolidaritást is nyilvánítottak az otthoni „aktív rezisztenciával” és az egyre veszélyeztetett helyzetbe sodródó kisebbségi magyarsággal. Biztató jel a jövőre nézve is, hogy a magyar emigrációs társadalom nagyobbik része közérdekű „nemzeti” ügyek szolgálatában, a minden emigrációt jellemző belső torzalkodások, széthúzások ellenére, ilyen közös erőfeszítésre önkéntesen tud vállalkozni.

Az ún. „szamizdat”, azaz földalatti irodalom a 70-es évektől kezdve jelentkezik láthatóbban Magyarországon oly módon, hogy a kommunista rendszerekben mindenütt meglévő, de hivatalosan letagadott cenzúrát megkerülő, független kiadványok: rendszerint írógépen másolt, később sokszorosított röplapok, folyóiratok, utóbb már könyvek is napvilágot láttak. Ez a kézirat, tiltott, esetleg megtűrt, irodalom a közéletből kirekesztett-, a valóságban azonban meglévő ellenzék, a máskéntgondolkodók különféle csoportjai: reformisták, vallási bázisközösségek, valóságot feltáró történészek, irodalmi és művészeti megújulást keresők, szóval a szabad értelmiség véleményét és állásfoglalását tükrözi s ami fontos: Kis-magyarország határain túl Erdélyben, Felvidéken, Vajdaságban, sőt Kárpát-alján is egyre erősödő hangon ad hírt magáról, s az ottani magyarságot érintő problémákról imponáló bátorsággal tesz tanúbizonyságot.

A „Független fórum” a magyar szamizdat irodalomból a legjellemzőbb, legfontosabb írásokat, dokumentumokat (a terjedelmesebb tanulmányokat kényszerűségekből rövidítve) adja közre minden kommentálást mellőzve. „Köztetben való kiadásuk jelentősége — olvassuk az előszóban — többirányú: a korlátozott példányban terjesztett, sokszor a másolások miatt nehezen olvasható szamizdat-írások egészéről először kap áttekinthető képet a hazai, a kisebbségi és a Nyugaton élő magyarság. Ugyanakkor idekint módunkban áll a kötet jelentősebb írásait idegen nyelvekre fordítani, hogy így a szomszéd népek hasonló mozgalmival a szőrtést elősegítsük, és a nyugati világot a Kárpát-medence magyarságának időszzerű problémáival megismertessük”. Tegyük még hozzá: ez a könyv minden publicisztikai ékesszólásnál hatalmasabb cáfolata annak a Nyugaton széltebb-hosszában elterjesztett nézetnek (legendának!), amely a Kádár-rendszer liberalizmusáról áradozva elhitetni próbálja, hogy a mai Magyarországon — ha itt-ott akad is még bíráltnivaló —, de alapjában véve „minden a legnagyobb rendben van”.

— ij —

A könyv ára 35,— DM + portó. Megrendelhető a Nemzetőr címén: Ferchenbachstr. 88, D-8000 München 50 — az összeg egyidejű beküldésével, csekken, postán (nem bankon át!).

Az aranymisés páter Angelus

„A keresztény ember számára értékes életet élni, azt jelenti: együtt élni Istennel és embertársainkkal.

Egész életedet áldozd arra, hogy a szeretet lámpása magasan lobogjon a szívedben (Rabindranath Tagore).

„Van olyan nyomorúság, amelynek látlára valósággal szégyen boldognak lenni (La Bruyère).”

*

P. Angelus „Üzenet”-éből, hozzá csak egy számból, a július-augusztusiból:

Az otthoni fiatalokról ugyanebben a számban „... azon kellene eltűnődnünk, miért beszélnek a fiatalok úgy, ahogy beszélnek... az ifjúsági nyelv hogyan válhatott másfél évtized alatt otthon a mai vakkantásszerű trágárkodássá? — A buszon egymást lökdöső s a nemi cselekményeket, szerveket oktanul ismételtető kamaszokat látva, az embernek az lehet az érzése, egyszerűen azért trágárkodnak, nyögnek félig-meddig dadogva, mert nem tudnak beszélni, mert érzelmeiket, gondolataikat — ha volnának is — nem képesek másként kifejezni. — Miért?”

A háború után azért szórták ki a papokat az iskolákból, hogy ne ronghassák tovább az ifjúságot, hogy „a kapitalista nyegleségtől” mentes fiatalságot nevelhessenek.

Erdélyről pedig ezt írja az Üzenet: „A helyzet olyanná vált, mint 1938-ban a hitleri Németországban. — Csak a zsidóság akkori szerepét most az erdélyi magyarság tölti be... A kulturális intézményektől tovább folyik az utolsó becsületes magyarok eltávolítása.”

Ez egy kis ízelítő az „Üzenet”-ből.

Ki ez a P. Angelus, aki óriási missziós területe központjából, Rómából, egész Itáliába, minden jelentékenyebb városába, küldi levelét, az „Üzenet”-et. — De nemcsak küldi az üzenetét, hanem aranymisés pap léte és 74 évét meghazudtolva, még mindig járja óriási missziós területét: Milánót, Bolognát, Génúát, Firenzét, Bresciát, Veronát, stb. — az ember szédül bele — kis nyomorúságos Vespáján. Miséznek, keresztel, összead, temet, pasztorál és pasztorál... ismeri a híveit személyesen, ezeket és ezeket, ismeri a családokat, viszonyukat... egyetlen egy pap!

Ki ez a „pasztorális” fenomén, vagy inkább Agyal? — Egyszerű kapucinus atya, született Budapesten 1911. október 9-én. Szentelték ugyanott 1935-ben.

Működési területének be van írva: Itália 1973-tól. — Ez az egész, ami nálunk a személyi lapjában áll. — Vagy 18 évvel ezelőtt Kastlban levelet kaptam tőle, arról, hogy vannak ifjúsági könyvei, pár száz, amik értékesek és a magyar ifjúságnak valók. Nekik adná, de nincs mivel elszállítani, mert ő egyszerű szerzetes, kapucinus Strassburgban.

Fogtam magam és öreg Mercédesemmel, amibe sok belefér, jelentkeztem a strassburgi kapucinusoknál a könyvekért. Együtt hordtuk le a könyveket az ódon kolostori kőlépcsőkön és pakoltuk be az autóba, ahová csak befért, természetesen az ülésekre is. — Jó, hogy egyedül voltam a kocsiiban!

Ekkor láttam először a szikár, szinte légies szerzetest és azt gondoltam magamban: „Ha mindenki az emigrációban így törődne a kallódó magyar ifjúsággal, mint ez a szegény kapucinus szerzetes...”

Egy pár év múlva, már nem voltam Kastlban, mikor feltűnt P. Angelus neve Itáliában. Ott, ahol annyi pap él — magyar is —, de Rómától északra a szét-

szórt magyarokat nincs aki pasztorálja. Odament P. Angelus, nyomorult Vespájával, terelgetni őket össze, hogy ebben a lelki vadonban is jók maradjanak, emberek, magyarok maradjanak.

És most a július-augusztusi „Üzenet” végéből: „Szeptember 8-án Triesztben, — 15-én Pádovában mondok szentmisét a szokott helyeken és időben”. (Rómától Triesztig egy Vespán!)

A hetvenöt éves magyar cserkészzet

(Folytatás az 5. oldalról)

szóritani vagy megsemmisíteni időnként és helyenként csak erőszakkal lehetett.

A MAGYAR CSERKÉSZET INDULÁSA

Magyarországon olyan élénk volt az érdeklődés, hogy Baden-Powell 1908-ban kiadott alapvető művét, a *Scouting for boys*-t már a következő évben ismertették és megjelentek az új mozgalmat bemutató egyéb írások is. A kezdeményezéssel a helyszínen a magyarok közül elsőnek Szilassy Aladár, a Keresztény Ifjúsági Egyesület (KIE) egyik vezetője ismerkedett meg 1910-es angliai tanulmányútján. Hazatérve azonnal elkezdte a magyarországi szervezést a KIE vasárnapi iskoláinak volt növendékei között. Támogatta a kezdeményezést Megyerics Béla, a KIE országos titkára is. Tőle való a „cserkészfiúk” elnevezés. Ebből lettek a cserkészek. A KIE alapította az 1. sz. csapatot, nyomában a piaristák a 2. sz. BKG-t (Budapesti Kegyesrendi Gimnázium), a regnumi atyák a 3. sz. Regnum Marianumot és megalakult a Budapesti Egyetemi Katolikus Főgimnázium 4. sz. csapata. A népszerűsítő munkában jelentős szerepet játszott az ifjúság körében kedvelt, katolikus alapítású *Zászlónk* című folyóirat. A szervezés a fővárosból áterjedt a vidéki városokra is. 1911-ben Szilassy Aladár beteg lett és betegsége alatt lefordította magyarra a *Scouting for Boys*-t. 1912 áprilisában azonban meghalt, nagy úrt hagyva maga után. A szervezés azonban nem akadt meg. Megszületett a cserkésztestvény magyar szövege és 1912. december 28-án megalakult a Magyar Cserkész Szövetség. Rendszeressé váltak a csapatfoglalkozások, a kirándulások, a különböző tanfolyamok, megjelentek az első kiadványok.

A magyar cserkészzet történetét 1910-től, az első csapatok megalakulásától számítjuk. Az angol cserkészzet csak két, a német egy évvel idősebb. A magyarok tehát az elsők között voltak, akik az új ifjúsági mozgalom jelentőségét és életrevalóságát felismerték.

A Zászlónk kezdeményezésére jött létre 1933 nyarán az első magyar vízi mozgótábor, a Vág folyón, az Árva és a Vág összefolyásánál fekvő, Árva megyei Kralovántól egészen Komáromig. A két hetes tábor élénk érdeklődést váltott ki és a cserkészek körében történelmi jelentőségű eseménynek számított. Az én fiatalágom éveiben már legendás híre volt. A háborús megrázkódtatások egy időre visszavetették a mozgalmat, a tanácsköztársaság igyekezett befogni a szekerébe, több csapat feloszlott, 1919 szeptemberében azonban újjáalakult a Szövetség és a korábbiaknál is nagyobb lendülettel folytatódott a munka.

A fejlődés és gyarapodás állomásaik voltak, hogy 1920-ban a londoni Nemzetközi Cserkésziroda felvette tagjai sorába a magyarokat, ugyanabban az évben megalakult a Magyar Cserkés-

Azután „Mosolyogjunk”: Hatalmas tábla egy fürdőhelyen: „Kérjük a hölgyeket, hogy csak akkor zavarják az életmentő úszómestert, ha valóban fuldokolnak”.

Az én táblám szövege:

„P. Angelust minél többször zavarj! — Segélykiáltásodat ne csak akkor hallja meg, amikor már fuldokolsz...”

A folyton útonlévő P. Angelus aranymiséje mikor és hol lesz, nem tudjuk.

H. F.

szek Termelő és Értékesítő Szövetkezte, azután megindult a *Magyar Cserkész* című központi lap, 1922 nyarán pedig a kormányzó főcserkészsé nevezte ki gróf Teleki Pált. A budapesti után megalakultak a többi cserkészkerületek is, összesen kilenc. A csapatok száma is rohamosan nőtt. Elsősorban a középiszkoláiban, egyházközségekben, ifjúsági egyesületekben, vallásos szervezetekben és üzemekben létesültek csoportok. Számuk 1927-ig elérte a 350-et és ezekben mintegy 25.000 fiatal tartottak nyilván. Az 1923 nyarán rendezett 180 táborban 10.000 cserkész sátorozott. 1925-ben a Győr megyei Héderváron állandó tisztképző tábor létesült. Az 1926 nyarán rendezett káposztásmegyeri Nemzeti Nagytábornak 8.000 résztvevője volt. Közben a főcserkészi tisztségben is változás következett be, Teleki Pált 1923 októberében gróf Khuen-Héderváry Károly felsőházi tag követte, Teleki Pál azonban haláláig a magyar cserkészlet legfontosabb személyiségének számított, tekintélyével és befolyásával védve és segítve a mozgalmat.

(Folytatás a köv. számban.)

EMLÉKSOROK HARMATH ARTÚRRÓL

Június 27-én volt a XX. század nagy magyar egyházzenészenének, Harmath Artúrnek, születése 100. évfordulója.

A huszas években híres Palesztrina-kórust szervezett. 1931-ben Sík Sándorral együtt kiadta a „Szent vagy Uram” népénekét, amivel megalapozta a világon páratlanul egységes egyházi énekkultúránkat. A Zeneakadémiának 45 évig volt tanára; 1926-ban megszervezi az egyházzenei tanszakot, ezzel európai színvonalra emelte kóruskultúránkat. 1956-ig a Szent István bazilika kórusának karnagya. Zeneszerző és zenetudós is volt egyben. 1972-ben hunyt el.

*

ELŐADÁS ERDÉLYRŐL

A müncheni Magyar Katolikus Misszió házában, augusztus 20-án, Szt. István király napján, Vákár Tibor erdélyi származású, Budapeten élő, ny. építész-mérnök és grafikus művész, vetítettképes előadást tartott Erdélyről „Nagyváradtól Fehéregyházáig” címmel. A zenei aláfestésű, színes képekhez a kísértőszöveget Metz László mondta hangszalagról. Vákár Tibort — akinek az *Életünk hasábjain* is már több cikke látott napvilágot — a szép számmal megjelent közönségnek dr. Eperjes Ernő, érseki tanácsos, ny. plébános mutatta be. A nagy érdeklődéssel kísért előadás után a közönség megtekinthette Vákár Tibor erdélyi, főleg székelyföldi tájakat, városokat, templomokat ábrázoló, mintegy 100 szebbnél szebb grafikáját.

FIGYELEM!
ANYAGTORLÓDÁS MIATT NÉHÁNY CIK-KÜNK ÉS AZ ÉLET KÖNYVÉNEK EGY RÉSZÉ A KÖV. SZÁMUNKRA MARADT!

Az élet könyvéből

AUSZTRIA

Innsbruck: - Halálozás: **Boldizsár Iván**, okl. közgazdász, az innsbrucki Szt. István magyar egyházközség ügyvezető világi elnöke, számos tiroli magyar egyesület vezetőségi tagja, hirtelen és váratlanul elhunyt 1985. júli. 9-én, szívszélhűtésben. „Ügyszólván búcsúszó nélkül hagytad itt családodat, barátaidat. S mégis azt kell mondanunk, hogy nem mentél el búcsúszó nélkül, mert teletted által, életed cselekedetei által mutattad meg nekünk, hogyan kell az élet különféle nehézségeiben magyarként és keresztény hívőként küzdeni”, mondotta Tóth Béla lelkész az érte fölajánlott gyászmisében. — „Magyarsága erős volt és mindig szívügyének tekintette a magyar honfitársain segíteni. Így érthető, hogy óriási részvételt helyeztek hamvait örök nyugalomra. Élt 65 évet. Budapesti születésű lévén, az egyik kertből sírjára anyaföldet hoztak boldog órák szép emléke képen. Távozása az örök hazába valóban pótolhatatlan őrnt hagyott sorainkban”.

Tarcsay Ferenc szül. Kerschbaum, 1935. jún. 20-án, életének 88. esztendejében visszaadta nemes lelkét Teremtőjének. Temetése Tarcsafürdőn, (Bad Tatzmannsdorf/Burgenland) volt és sírját tíz élő gyermeke vette körül és fájó szívvel vettek búcsút áldozatos és imésárgos lelkű édesanyjuktól. Igazi magyar nagyszony volt, aki csak gyermekeinek élt. A mai „egykezős” társadalomban a keresztény és magyar édesanya ideálját élte és valósította meg.

Prajerer Lujza soproni édesanyját 71 éves korában ugyancsak júliusban temették. Az innsbrucki magyar Diákotthon növendékei úgy emlékeznek rá vissza, mint szeretett „Lujza-nénire”, aki 1956-tól 1964-ig, mint a diákotthon szakácsnője, izletes magyar ételekkel örvendeztette meg nap mint nap a mindig éhes diákokat!

A jó Istentől mindhárom kedves halottunknak az örökkévalóság örömeit és békéjét kívánják a tiroli magyarok!

Linz: **Keresztelés:** Június 9-én a kleinföldi templomban megkeresztelték **Patrisko**, **Matecsik László** és **Csóka Rozália** fiát.

BELGIUM

Brüsszel: **Keresztelés:** Június 29-én a szentkeresztiségben az Egyház gyermeke lett **Karlyne, Vivianne, Debora Csuti** — A gyermek szüleinek és nagyszüleinek sok örömet kívánnak a szeretett gyermekben!

Halottaink: **Hermann Carl**, a lelkész jó barátja (60) és a Magyar Ház támogatója, június 13-án, vakációja első napján Sardiniában hirtelen az Úrhoz távozott; — **Muszka Imre** (71), a kedves Beáta édesapja, július 4-én hirtelen meghalt. A családot mindenki tisztelte és szerette. — szívből imádkoztak érte; — **Dr. Heintz Louis** (75) orvos ezredes, július 4-én Gent-ben elhunyt. — Benne a magyarság és a Magyar Ház egy nagy pártfogót veszített el. — Uram, vedd őket országodba, hisz annyi jót tettek nevedben!

Liège: a **Szentkeresztiségben** részesültek: **Bixhain Aline** — Jacques és Pirard Francine leánya Hachiville-ben (Lux.); — **Dresen Davy Stephan** — Fons és Kabai Zsuzsi fia Hechtel-ben; — **Polus Nadia és Aurélia** — Patrik és Szabó Katalin lányai, Naissouvaux; — **Stefko Michael** — Ede és Salerno Grazia fia, — Awans Bierseben. — Gratulálunk a boldog szülőknek!

Esküvők: Isten és az Anyaszentegyház színe előtt házasságot kötöttek: **Stefko Attila és Neujean Joelle** — Mons les Liège-ben; — **Csikvár Freddy és Pisart Veronique** — Boirs-ban; — **Büky Árpád és Hubner Rita** — Liègeben; — **Somorjai Erzsike és Jean Marie Parotte** — Verviers-ben. — Éljenek boldogan!

Elhunytak az Úrban: **Szöröcsök János**, 55 éves, Blegny-Trembleur-ben; — **Herzeg Lőrincné-Rickling Franciska**, 73 éves, ugyanott; — **Pichler Hubert** — Tar Judit férje, 64 éves, Maasmechelen-ben;

— **Vuzdugán István**, — Lakatos Irén férje, 77 éves, Eisden-ben; — **Windisch Istvánné-Katalin**, 71 éves, Montreal, Kanadában; — **Knazovics Sándorné-Mikolajczik Milka**, 60 éves, Genk-Zwartbergben; — **Szabó Ferenc**, Cseizer Margit férje, 60 éves, Pironchamps-ban; — **Lozli Józsefné-Weiszner Margit**, 82 éves, Grivegnée-ben; — **Quintz József**, Ham Janina férje, 69 éves, Maasmechelenben; — **Bouquette René**, Kreicz Mária férje, 77 éves, Liège-ben. — Az örök világszág fényeskedjék nekik! Nyugodjanak békében!

FRANCIAORSZÁG

Lyon: (1985. I. félév). **Keresztelők:** **Maurer Szonja**, La Roquesur-Pernes; — **Tóth Tamás**, Lyon; — **Farkas Johan**, Grenoble; — **Zsombok Dimitri**, Bourgoin-Jallieu; — **Guttin-Lombard Elodia**, Dominique és Zsombok Tünde lánya, ugyanott; — **Saller Máté**, Villeurbanne; — **Goy Julien**, Gérard és Vincze Erzsébet fia, Bourgoin-Jallieu; — **Szabó Lolita**, Lyon.

Esküvők: **Dénes Isabelle és Vastico Guy**, St. Jean-de-Védas; — **Németh Bernadette és de Mendonca Philippe**, Nice; — **Bacó János és Herpoux Dorothée**, Coulommiers; — **Gál Katalin és Honlok László**, Lyon-Budapest; — **Ziener Miklós és Gaumy Isabelle**, Paulhan.

Elhalálozások: **Nagy Attila**, 88 éves ferences misszionárius nővér, Camboles-Bains; — **Mészáros Gergelyné sz. Weinsauc Erzsébet**, 77 éves, Bron; — **Kovács Károly**, 72 éves, Lyon; — **Nagy Lászlóné szül. Strenke Katalin**, 78 éves, Annecy; — **Szilágyi Sándor**, 64 éves, Grenoble; — **Rácz Imre**, 59 éves, Bourgoin-Jallieu. — Nyugodjanak békében!

Előszó: Lyon-ban július 7-én járult első szentáldozáshoz saját óhaja szerint a magyar szentmisén **Rauk József „hogy eggyel több legyen...”** (10 éves!) — A jó Isten áldása kísérje életútját!

NÉMETORSZÁG

Augsburg: **Keresztelés:** A **Kereszttség** szentségében részesültek: **Eckert Mirjam Isolda**, E. Klaus Dieter és Gaál Ilona, marktoberdorfi lakosok kislánya, 1985. június 16-án; — **Hango Andrea**, H. László és Bödő Borbála, Ulm-gögglingeri lakosok leánya, 1985. június 30-án.

A **Bérmálás** szentségében részesültek 1985. június 22-én Königsbrunnban: **Bárány Tibor és Gabriella és Tamaskó András**.

Halálozás: **Vasváry Józsefné sz. Halász Erzsébet**, v. Vasváry József altábornagy özvegye, 85 éves korában elhunyt a Bregenz-melletti Lauterachban. Férje múlt év április 24-én halt meg. — Nyugodjanak békében!

Essen: A **Kereszttség** szentségében részesültek 1985. július 21-én **Zavacki Ferenc, Katalin, Adrienne és Henriette**; — 1985. augusztus 4-én Duisburgban **Sáfar Timea**. — Isten vezesse őket életútjukon!

Halálozások: 1985. július 26-án temették el **Essenben** jó magyar testvérünket, **Tóth Kálmánt**; — augusztus 8-án temették el **Moor Károly** cserkészédesapát **Viunban**. — A jó Isten jutalmazza meg őket hívó, munkás, családjukat szerető életükért!

Köln: **Halálozás:** Július 27-én 59 éves korában, hosszú, alattomos, de bátran viselt betegség után elhunyt **Kys Margit Johanna** szül. **Klinszky**, művésznévén Konkoly Gitta. — Szerette a zenét, a hivatását, az életét, a hazáját, anyanyelvét és családját. — A jó Isten teljesítse álmait! Gyászolják férje, leánya, szülei, nagyszárny rokonsága, Kölnben, Genuában, Budapestben, az USA-ban, Münchenben és Pécsen.

München: A **Szentkeresztiségben** részesültek: **Aquaviva Kilián**, A. Vito és Kolár Klára kislánya, szül. 1985. május 10-én Münchenben, keresztelték augusztus 11-én u. ott; — **Németh Brigitte**, N. János és Varga Magdolna kislánya, szül. 1985. június 13-án Stuttgartban, keresztelték augusztus 11-én Münchenben; — **Kövesi Andreas Roland**, K. István és Steiger Erzsébet kislánya, szül. 1985. április 5-én, keresztelték augusztus 18-án u. ott;

Halottaink

† **DR. GRÓF BATTHYÁNY IVÁN**
1910 – 1985

Hosszú és nehéz, de keresztény türelemmel viselt betegség után, megerősítve az Örök Útravalóval, hunyt el július 16-án Castagnolában dr. gr. Batthyány Iván máltai lovag, a Mindszenty Alapítvány elnöke, a németújvári Batthyány-család egyik legidősebb képviselője a számkivetésben.

Gróf Batthyány Iván Köpcsényben (a mai Kittsee/Bgd.) született 1910. április 21-én a szent élet hírében elhunyt herceg Batthyány-Strattmann László, híres szemorvos ötödik gyermekeként. Elemi iskolai elvégzése után a budai Attila-utcai Werbőczy gimnáziumban végezte el középiskoláit. 1928-tól a gödöllői Állami Mintagazdaságban végezte el elméleti és gyakorlati tanulmányait, ahol 1932-ben megszerezte az okleveles gazda címet. Utána a budapesti Központi Egyetemen nemzetgazdaságot tanult, amiből 1937-ben ledoktorált.

1933-ban vette feleségül báró Thysen-Bornemisza de Kászony Margitot. Ebből a házasságból két gyermekük született: ifj. Batthyány Iván, atomfizikus és Kristóf okl. kereskedő. Ez a legidősebb fia Rohoncra, ahol látogatásban volt, a hét végén, Münchenbe való visszarepülésénél ködbe került, elvesztette a tájékozódást és Pressbaum fölött sziklának repült. Vele volt unokaöccse, a herceg fia; mindketten életüket veszítették 1967-ben.

1939-ig, a 2. világháború kitöréséig, gazdálkodott a család megmaradt burgenlandi birtokain. 1945-ben a birtokokat lefoglalta a Szovjet. Ekkor Svájcba, felesége birtokaira vonult vissza. Majd 1949-ben feleségével együtt Dél-Amerikában, Uruguayban vásároltak birtokot, aminek rendszeresen utána kellett nézniük. Életük ettől kezdve a svájci Castagnola „Villa Mita”, a rohongi erdőgazdaság (kastély az Irottkő alatt) és az uruguayi Estancia között folyt le.

Amikor Mindszenty bíboros 1971-ben VI. Pál pápa hívására elhagyta a budapesti Amerikai Követséget és Nyugatra jött, nem fogadta el a neki kiszemelt vatikáni „aranykalitkát”, hanem az esztergomi érsek ősi jussában, a bécsi Pázmáneumban ültette fel székhelyét. Gróf Batthyány Ivánnak jutott először eszébe a magyar arisztokráta közül, hogy Mindszenty működése számára független anyagi alapot kellene teremteni. Ezért egy-két nemeseszerű arisztokratával 1972 nyarán Vaduzban megalapították a Mindszenty Bíboros Alapítványt, amely Batthyányt választja elnökül. Ebben a tisztségben haláláig megmaradt.

Szentéletű édesapja emlékének hatására is ezután egyre jobban előfordul a gazdaságtól mint életcéltől, és magasabb célok szolgálatába igyekezett állni. Feleségével, Margit grófnővel együtt sokat jótékonykodtak. Sokat olvasott, főleg Szentírást, nagy szentek életét; napi áldozóvá lett. Élete utolsó két évében vérkeringési zavarok és szív asztmaszerű jelenségek léptek fel nála: lassan mozgásképtelenné lett, türelmesen viselte el ezt is. Az utolsó évben élete állandóan a halál mesgyéjén lebegett, mint a gyermelya lángja, mikor utolsókat lobban. — Július 16-án, Kármelhegyi Boldogasszony napján, akit nagyon tisztelt, lobbant utolsó az ő életlángja. — Tudta, hogy meg fog halni. Készült rá, intézkedett a halála körül. Egyik hűséges munkatársa és barátja, akit arra kért, hogy „segítsen imádkozni nekem”, azt felelte: „De maga is imádkozzon értem, hogy

ott fönt találkozunk”. — „Ezt nagyon szépen mondta. — Nagyon, nagyon köszönöm!”

Utolsó napjaiban relikviát kért édesapja hagyatékából. Küldték neki, de már későn érkezett...

Július 27-én temették gróf Batthyány Ivánt, nem Németújvárott az ősi családi kriptába, hanem felesége és az ő kívánságára az anyaföldbe, Castagnolában, egyszerű sírba. — A temetése is legyen egyszerű, kérte. Temesse el Castagnola öreg plébánosa, aki a Nagy Útravalót is elvitte neki.

A nagyszámú családon, sógorságon és rokonságon kívül csak közvetlen barátai vettek részt a temetésén.

Magyar szülőföldje egy utolsó magyar „Miatyánkkal” búcsúzott tőle. Rohoncra, az Irottkő aljáról, egy megható koszorú jött, köve a rohongi erdő legszebb lombjából. — Amikor a helyi zenekar búcsúzóul Beethoven „Teremtés”-dalát játszotta, dörgött az ég és villámlott, és nagy, meleg cseppekben megeredt az eső...

Pie Jesu Domine, domina ei requiem sempiternam! Amen!

H. F.

† FÜSTÖS ANTAL

1919-1985

Hosszas és súlyos betegség után, 1985. július 16-án, Kármelhegyi Boldogasszony ünnepén, a Berg am Starnberg-i Dr. Argirov-klinikán, a betegek szentségével megerősítve, 66 éves korában elhunyt az Úrban.

Füstös Antal paptestvérünk a müncheni Magyar Katolikus Misszió másodlékésze, 1919. március 2-án született Ráckeve-n. Középkorait a székesfehérvári ciszterciek reálgimnáziumában kezdte és a székesfehérvári teológián fejezte be. Itt szentelték pappá 1943. május 30-án. Kápláni éveit Bicskén, Válon, Tökölön és Csepelen az ifjúság nevelésével és hitoktatásával töltötte.

1949-től Szigethalmán a gyártelepi plébánián szolgált 1957-ig. Ekkor letartóztatták és 15 évi börtönre ítélték. 1963-ban közkegyelmet kapott és 1965-ig mint gyári munkás kereste kenyerét. Aztán 12 évig Erd-Ófalun látta el a plébánosi tisztelet. 1977-ben Nyugatra került és Bereményi Antal néven Münchenben a Szabad Európa Rádió-nál közvetítette a rádió katolikus egyházi adásait. 1979-ben a München-Freising-i érsekségtől másodlékészi beosztást is kapott a müncheni Magyar Katolikus Misszió számára.

Utolsó lelkipásztori tevékenysége az 1984-es müncheni Katolikus Napok idejére esik, amikor a magyar műsort szervezte meg. Missziónk énekkarát is ekkor alapította, amely azóta is közkegyeltségnek örvend híveinknél.

Tíz hónapig tartó betegsége ideje sem vesztett kárba. Látogatásaink alkalmával ismételt említette, hogy imáit és szenvedését teljesen a lelkipásztori munka sikeréért ajánlotta fel.

Füstös Antal utolsó kívánsága szerint, hazai földben temették az érdeketemetőben. Itt Münchenben végső búcsút az Ostfriedhofban vettünk tőle. A gyászszertartást dr. Cserháti Ferenc plébános végezte; közreműködött a Misszió ének-kara Jusszel Ottó karnagy vezetésével. Búcsúztatót Valentiny Géza prelátnak, németországi magyar főlelkész mondott. Lelkiüdvéért 1985. július 28-án, 10,30 óra-kor tartottunk a Damenstift-templomban ünnepélyes gyászmisét.

„Nem ti választottatok engem. Én választottalak titeket, s arra rendeltetek, hogy menjetek és teremjetekek gyümölcsöt, maradandó gyümölcsöt (Jn. 15.)

dr. Cserháti Ferenc plébános

FIGYELEM! ÚJ KIADÁS!

Közi Horváth József:

APOR PÜSPÖK ÉLETE ÉS HALÁLA

A régen elfogyott könyv 2. kiadása, dokumentumokkal és gazdag képanyaggal kibővíve. Ára: DM 20,—. Megrendelhető az „Életünk” címén.

M. SZERDAY — Metropolitan Verlag
KÖNYV ÉS HANGLEMEZ Sfr.

Ferdinandy M.: Az ellenszegülők	40,—
Halász Péter: Tam-tam	28,—
Halász Péter: Tatárok a Széna téren	30,—
Moldova: Elhúzódo szüzesség	21,—
Boccaccio: Dekameron I., II.	39,—
Dumas: Monte Cristo grófja I.—III.	57,—
Mikes György: Talicska (vidám)	15,—
Zilahy L.: Két fogoly	30,—
Az ősi társadalom magyar kutatói	15,—
F. Werfel: Verdi	16,—
Proust: Az eltűnt idő nyomában I.—III.	85,—
Herczeg F.: Pro Libertate	34,—
Szilvási L.: A néma	39,—
Benedek I.: Párizsi szalonok	21,—
Bethlen Gábor krónikái	27,—
Bethlen Gábor emlékezete	103,—
Falus R.: Az antik világ irodalmi	36,—
Bernáth A.: Így éltünk Pannóniában	12,—
Mikszáth K.: A Noszty fiú esete	15,—
Tóth Marival	12,—
Örkény I.: Az utolsó vonat	12,—
Örkény: Önletraizom töredékekben	19,—
Zsigray J.: Merénylet Napóleon ellen	10,—
Szótárak, nyelvkönyvek, útikönyvek és utazási regények, gyermek- és ifjúsági könyvek! Nyugati és antikvár is nagy választékban! Hanglemezek és teljes operák!	

M. SZERDAY — Metropolitan Verlag
Teichweg 16, CH-4142 Münchenstein/Schw.
☎ 061 / 46 59 02, külföldről: 0041 / 61 46 59 02

ART

DÉMÉNAGEMENTS S. A.

Szállítási vállalat

Szállítások belföldre és külföldre, tengerentúrra — légiszállítással is — költözködés, bútorraktározás, külföldi szállítmányoknál a vám elintézése.

Magyarországra is szállítunk!

Magyaroknak kedvezmény!

ART Déménagements S. A.

2 rte du Grand Lancy
CH - 1211 Genève 26
Telefon 0 22 / 43 36 32 (magyarul is!)

Privát cím: Keresztény László

58 rte de Versier
CH - 1227 Carouge, GE
Telefon 0 22 / 42 98 36 este 7 óra után

Számviteli ügyekben magyarul is segít:
Bagaméry Magda, Steuerbevollmächtigte,
5000 Köln 30, Fröberplatz 13. — Fogadás megbeszélés szerint. Tel.: (02 21) 40 20 95 vagy 13 66 87.

NEMZETŐR KÖNYVEK DM

Tollas Tibor: Forgószélben	
Válogatott versek, 250 old. füzve	30,—
vászonkötésben	38,—
Fehérvári István: Szovjetvilág Magyarországon 1945—1956	35,—
füzve	45,—
keménykötésben	45,—
Szoltsenyicin: Gulag csak II. kötet.	
Oroszból fordította Szenté Imre.	30,—
Rozanich István: A másik partról (versek)	12,—
füzve	12,—
Dálnoki Veress Lajos: Magyarország honvédelme a II. világháborúban (3 kötet)	80,—
vászonkötésben	80,—

Megrendelhető a könyv árának beküldésével: Nemzetőr, Ferchenbachstr. 88, D-8000 München 50, BRD címen.

MINDSZENTY BÍBOROS

magyar nyelvű életrajza

Közi Horváth József

tollából, zsebkönyvben.

Megrendelhető az Életünk szerkesztőségénél (Máriacellen Bourdeaux Ottó SJ atyánál) és az összes magyar lelkésznel.
Ára Európában 6,— DM, tengerentúrra 4,— dollár.

DIÓSZEGHY TIBOR, hites tolmács és fordító, magyar - német és német - magyar. Németországban tanácsadás, állampolgársági és menekültügyi kérdésekben, valamint peres ügyekben segít. Daimlerstr. 249. D - 4040 Neuss. Telefon (0 21 01) 54 13 17.

FÉNYKÉPEZŐGÉPEK — FOTOMUNKÁK
PASSFOTO

FOTO DOBOS

Rindermarkt 16

8000 München 2 - Telefon (0 89) 26 51 22

Az előfizetési díjat vagy könyvrendelések árát kérjük Postacsekk-kontónkra vagy postán (ne bankon!) keresztül átutalni!

HIRDETÉSEK

ÜZENET. T. Katalinnak üzeni Gabriella: a püspök levelei érdekelnek!

A Kastl-i (Amberg/OPf.) Magyar Gimnázium részére keresünk szakácsnőt v. szakácsot, aki 250—280 fő étkeztetését vállalni tudja. Magyar ételek elkészítésére modern konyha áll rendelkezésre. Érdeklődők jelentkezzenek a következő címen írásban: Ungarischer Schulverein, Oberföhringer Str. 40, 8000 München 81.

Németországban élő 32 éves, nőtlen, jólsituált üzletember, megismerkedne Dél-Afrikában élő magyar üzletemberekkel. Válaszokat „Hasznos kapcsolatok” jellegre a kiadóba kér.

Német állampolgárságú gyógyszerész-nő bérbe- vagy megvételre keres közepes forgalmú gyógyszerterület. Válaszokat „Komoly üzlet” jellegre a kiadóba kér.

Műszaki-tudományos-irodalmi szövegek, okmányok hiteles fordítása magyarra és franciára. Mas-Jillek Sylvia, hites törvényszéki fordító. 6, Rue Victor Hugo, F-69002 Lyon. Tel.: (7) 837 53 92.

Mesebeli áron hozzuk-visszük autóbusszal. Stutgart — Budapest oda-vissza DM 199,— (Münchenből DM 169,—). Ha kell, szállást is biztosítunk. Indulás minden szombaton — vissza minden vasárnap. Reisebüro Zoltán Pál, Sindelfinger Str. 118, 7032 Sindelfingen 6. Telefon: (070 31) 3 63 44.

Értelmiségi magyar özvegyasszony (57/168), jó körülményekkel, megismerkedne Svájcban élő, korban hozzáillő, komolyszándékú, jólelkű férfivel. Válaszokat „Még remélek néhány szép évet” jellegre a kiadóba kér.

Komoly gondolkodású, egészségügyi képzettségű, barna, magas, csinosnak mondott, házias nő keresi társát, — kultúrált, kellemes egyéniségű, érzelmeiben gazdag férfi személyisében, 30—45 éves korig. Esetleg idősebb férfinek segítő-társa vagy ápolója lenne. Választ „Szerelem és bizalom” jellegre a kiadóba kér.

Most jelent meg Dobay Péter: „A birodalom ezredese” című történelmi regénye. A regény a volt osztrák-magyar monarchia kémelhárító vezetőjének, Redl ezredesnek életéről szól. Film is készült róla „Oberst Redl” címmel. A könyv ára DM 23,—. Megrendelhető utánvétellel: Kubinyi Tibor címén, Hillscheider Weg 12 e, D-5000 Köln 91.

„TÉTÉNY” Ungarische Spezialitäten

Inh.: O. Bayer

Kreitmayerstr. 26 - 8000 München 2

Telefon (0 89) 1 29 63 93 DM

Egri Bikavér	6,80
Alföldi Olaszrizling 1.	5,30
Alföldi Kékfrankos 1.	5,30
Abasári Rizling 0,7	5,95
Debrői Hárslevelű	6,30
Badacsonyi Kéknyelű	7,20
Badacsonyi Szürkebarát	7,30
Soproni Kékfrankos	6,60
Villányi Burgundi	7,30
Hajósi Cabernet	7,30
Boglári Olaszrizling	6,—
Boglári Kékfrankos	6,—
Boglári Cabernet-rosé	6,—
Csopaki Rizling	6,80
Zöltszilváni	7,30
Tokaji Aszú 4 puttonyos	14,50
Tokaji Aszú 3 puttonyos	12,50
Vilmosi körtepaprika	24,50
Császárkörte	19,50
Kecskeméti barackpaprika	27,—
Cseresznye pálinka	24,50
Szilvapálinka	18,—
Kosher Szilva pálinka 0,8	32,—
Hubertus	21,—
Beverage Bitters 0,5 lit.	17,—
Pick szalámi	kg 27,—
Csabai	kg 25,—
Gyulai	kg 23,—
Házi kolbász	kg 19,—
Kalocsai tarhonya	1/2 kg 3,30
Nagykockatészta	1/2 kg 3,50
Paprika káposztával	0,7 lit 4,90
Hegyes erőspaprika	4,40
Hegyes csipőspaprika	4,90
Globus paprika káposztával	0,66 3,50
Kolozsvári káposzta	Ds. 4,40
Disznósajt	kg 12,50
Véres-, májashurka	kg 12,50
Paprikakrém tubus: édes / erős	1,50
Gulyáskrém tubus	1,80
Gyalult tök 0,72	2,90
Sóskaputré	2,20

— Üvegárút is szállítunk —

HIRDETŐINK FIGYELMÉBE!

Hirdetéseket csak a hirdetési díj befizetése után tudunk közölni!

FORDÍTÁS

Műszaki, tudományos és egyéb szövegek, okmányok, hitelesített fordítása magyarra/németre, kedvező áron, legrövidebb határidővel. — Ficsor László okl. mérnök, Rheinhausenstr. 10, D-4130 Moers 1. Telefon (0 28 41) 3 34 72.

AGAPE KIADVÁNYOK

Újvidéken (Jugoszlávia) AGAPE néven katolikus kiadó működik. Kiadványait mindenkinek szeretettel ajánlja. Az eddig megjelent kiadványok közül kaphatók:

Agape folyóirat (megjelenik minden páratlan hónap végén) évi előfizetés	DM 10,—
Isten népének története (Biblia képregényben. Eddig megjelent 21 füzet) egyes füzet ára	2,20
Antal testvér (Páduai Szent Antal élete képregényben, színes, 72 old.)	4,—
Nigg-Schneiders: Assisi Szent Ferenc és világa (142 old., 72 színes képpel)	17,—
Malinski-Buják: II. János Pál (210 o., 111 fekete-fehér és 42 színes képpel)	17,—
Képes Biblia	20,—
C. B. de Gasztold: Imák a bárkából	3.10
A keresztfához megyek (Keresztutak gyűjteménye)	5,—
Harmath K.: Megváltásunk szent éve (brosúra)	1,—
I. Loidl: A fatimai látnokok (bros.)	1,—

Ezenkívül kaphatók még természetből vett motívumú levelezőlapok (és fél levelezőlap-nagyságú képek) bibliai vagy más aforizmával; katolikus zsebnaptár és falinaptár.

A kiadó címe: AGAPE, Cara Dusana 4, YU - 21000 Novi Sad. Jugoszlávia.

Az AGAPE szívesen vállal mindennemű nyomdai előkészítést vagy nyomtatást Jugoszláviában, a nyugatiakhoz képest igen méltányos áron!

FIGYELEM!

Az „ÉLETÜNK” előfizetési ára egy évre DM 18,—, tengerentúrra légipostával DM 28,—.

Kérjük előfizetőinket az előfizetési díjat lehetőleg postacsekkkontónkra, tengerentúrról pedig ne bank útján, hanem eurócsékkon utalják át, mert a banklevonás igen nagy.

● Kedvezményes áron kapható! ●

HIRDETTEM AZ I G É T!

Mindszenty szellemi végrendeletének ez a könyv az első gyöngye, amit kiadott a Mindszenty Alapítvány. A könyv tartalmazza Mindszenty legfontosabb körleveleit, írásait és beszédeit, amiket harcban a megszállókkal írt vagy mondott, valamint felejtethetetlen körútjain a világban szétosztott magyarokhoz intézett. A 60 oldalas bevezető tanulmányt Közi Horváth József írta.
— Legszeb ajándék! —
Ára DM 20,— vagy \$ 10,— + portó.

A „MUSICA HUNGARICA”

magyar könyv és hanglemez újdonságai

Márai Sándor: Napló 1976—1985	45,—
Galgóczy Erzsébet: Vidrvas (nagyszerűen megírt könyv az 1951 évi kitelepítésekéről) zsidóság az 1945 és 1945 utáni Magyarországon	27,—
Rajk L. és társai a népbíróság előtt	32,—
Hegedűs András: Élet egy eszme árnyékában (Életrajzi interjú, készített Zsille Zoltán)	32,—
Bibó István Összegyűjtött munkái I.	56,—
McCullogh: Tövismadarak — Dornenvögel — The Thorn Birds (A nagyszerű ausztrál film könyve, melyet az Elfújta a széllel lehet hasonlítani. 568 oldal, vászonkötésben)	70,—
Cl. Kenneth újdonság: Felhők felett	40,—
További művei állandóan raktáron. Összesen 12 könyv, mint: Randevű Rómában; Éjszaka Kairóban; Neonfény a Nílus felett, Május Manhattanben; Holdfény Hawaiiiban; stb. drb.	40,—
APON 2755 Hazafias dalok lemeze: Székely Himnusz; Ott ahol zög az a...; Krasznahorka; A csitári hegyek; Csínom Palkó; Kis lak áll; stb. kiváló felv.	25,—
SLPM 17691 Dobos Attila lemezűjűd.	21,—
Balaton éjszakák; Szervusztok régi barátok; Azok a régi kövek a vízparton; Az egyik szemek kék volt; A szép-rossz nő stb. Turistákat, magyarországi látogatókat szeretettel várjuk (személyes látogatás esetén előzetes telefonhívást kérünk!)	

Kérje díjtalan árjegyzékeinket!

Katkó Sándor — MUSICA HUNGARICA
Rümannstr. 4, D-8000 München 40
Telefon (0 89) 30 50 43

ÉLETÜNK

Szerkesztőség és Kiadóhivatal
Oberföhringer Str. 40.
D-8000 München 81
Telefon: (0 89) 98 26 37 - 38

Felelős Kiadó:
a Magyar Kat. Főlelkésziség.
Felelős szerkesztő:
Dr. Harangozó Ferenc, lelkész.

*

Redaktion und Herausgeber:
die Ungarische Oberseelsorge,
Oberföhringer Str. 40,
8000 München 81,
Telefon: (0 89) 98 26 37 - 38.

Redakteur: Dr. Harangozó Ferenc.
Abonnement: DM 18— pro Jahr,
nach Übersee mit Luftpost DM 28,—.

ELŐFIZETÉS:

Az Életünket a helyi magyar lelkészek terjesztik, ők küldik szét és náluk is kell előfizetni!

Tengerentúrra, vagy ahol nincs magyar lelkész, oda a kiadóhivatal küldi az újságot.

Előfizetési ár egy évre DM 18,— vagy ennek megfelelő valuta.

Tengerentúrra légipostával DM 28,—

Lapzárta: a hónap 18-án.

Hirdetéseket csak 15-ig fogadunk el.

Postscheckkonto München:

Konto-Nr. 606 50-803 - BLZ 700 100 80

Kath. Ungarn-Seelsorge, Sonderkonto

Bankkonto: Bayer. Vereinsbank,

Konto-Nr. 145 857 - BLZ 700 202 70

Kath. Ung. Seelsorge „Életünk”.

Druck: Danubia Druckerei GmbH,
Ferchenbachstr. 88 - 8000 München 50

Beilagenhinweis: Einem Teil dieser Auflage liegt bei: Rundschreiben. — A kiadvány egy részéhez körlevél van mellékelve.

ELŐFIZETŐINK ÉS HIRDETŐINK
FIGYELMÉBE!

Befizetéseket, átutalásokat nem bankkontónkra, hanem Postscheckkontónkra kérünk: Kath. Ungarn-Seelsorge — Sonderkonto — München, Postscheckamt München, Konto-Nr. 606 50-803.

Május elején jelenik meg

JUHÁSZ LÁSZLÓ

új történelmi munkája:

MÁTYÁS KIRÁLY BÉCSBEN az osztrák főváros magyar megszállásának 500. évfordulója alkalmából. A 170 oldal terjedelmű képekkel illusztrált könyv nemcsak Mátyás bécsi uralmának öt esztendejét dolgozza fel a legapróbb részletességgel, de felkutatja az Ausztriában található Mátyás kori emlékeket is. — Ára: DM 24,— vagy US \$ 10,—.

Megrendelhető a szerző címén: Bülowstr. 10, D-8000 München 80.

POPOVITSNÉ - PATAY KATALIN
szakkozmetikus

München, a Partnach Platz-nál.

Kezelések megállapodás szerint.

Telefon: (0 89) 7 69 33 01

Rupp László hites törvényszéki fordító, vállalat fordításokat magyarról németre és németről magyarra. Postfach 162. D-8000 München 1. — ☎ (0 89) 53 02 35.

Kiadóhivatalunknál kapható
könyvek

Mindszenty József: Hirdettem az Igét (1944—1975). — 300 oldal, vászonkötésben DM 20,— vagy \$ 10,—

Kardinal Mindszenty: Erinnerungen, 4. kiad., váz. köt., DM 40,— \$ 22,—

Közi Horváth József: Mindszenty bíboros, zsebkönyv DM 6,— \$ 4,—

Közi Horváth József: Apor püspök élete és halála; 2. bővített kiadás, 22 képpel DM 20,— \$ 10,—

Hermann Egyed: A katolikus Egyház története 1914-ig. Az egyetlen modern magyar egyháztörténet. 582 oldal. DM 32,—

Az irodalom világa. Irodalomelméleti alapvetés, 100-nál több versillusztrációval, kb. 300 oldal, vászonkötésben DM 20,— \$ 10,—

Szamosi József: Máriacelli emlékkönyv, képes kalauz 48 képpel, ebből 32 színes DM 12,— \$ 6,—

Szállításnál + portóköltség.

Megrendelhető:

az „ÉLETÜNK” kiadóhivatalánál
Oberföhringer Str. 40
D-8000 München 81 W. Germany

OKMÁNYOK HITELES gyorsfordítása:
August LÉVAI bírósági tolmács:
Lehnsgrund 24, 4300 Essen ☎ (02 01) 71 15 82